FREEWAVE

media magazine

nr. 467 augustus 2013

Zoektocht naar oude radio

Oproer over Veronica-lied

Radio Waddenzee: vaarwel!

Opmerkelijke documenten VOO

Bij het einde van Spreek'buis

Studiocomplex Hilversum 3

Miec was 'boos

Link up Hilversum 3 met Caroline

Hans Oosterhof (Suhandi) 1928-2013

Omroepbijdrage al lang verleden tijd

FREEWAVE • media magazine

Jaargang 36 — nummer 467 — augustus 2013

www.freewave-media-magazine.nl

COLOFON

Exploitatie: Stichting Media Communicatie
Hoofdredacteur: Hans Knot
Lay-out: Jan van Heeren
Druk: Felix, Amsterdam

Vaste medewerkers:
André van Os, Michel van Hooff (Nederland); Rene Burcksen, Jan Hendrik Kruidenier (VS); Jelle Knot (Internationaal); Martin van der Ven (internetnieuws); Ingo Paternoster (Duitsland); Gijs van den Heuvel (Caribisch Gebied)

Verantwoordelijke uitgever:
Stichting Media Communicatie,
Biesbosch 71, 1181 HX Amstelveen
e-mail: rob@mediacommunicatie.nl
web: www.mediacommunicatie.nl

Correspondentieadres:
Hans Knot, Populierenlaan 8, 9741 HE Groningen.
E-mail: hknot@home.nl
www.hansknot.com & www.soundscapes.info

Lidmaatschap:
Een jaarabonnement (6 nummers) INCLUSIEF toegang tot de Radio Day kost 14 euro. Een abonnement enkel op Freewave Media Magazine kost 6 euro.

U kunt het pdf-bestand downloaden op:
www.freewave-media-magazine.nl

Voor degenen die niet kunnen downloaden blijft een papieren versie verkrijgbaar voor 18 euro per jaar (23 euro in België). (Dit is excl. Radio Day.)

Transacties:
ING-rekening: 4065700 t.n.v.
Mediacommunicatie, Amsterdam.
IBAN: NL85INGB 0004065700
BIC: INGBNL2A.
Voor België:
Rekeningnummer 143-0759927-33
tnv SMC België.

PayPal-betaling: rob@mediacommunicatie.nl

Advertentietarieven:

	eenmalig	*tweemalig*
1/1 pagina:	Euro 23,-	Euro 34,50
1/2 pagina:	Euro 14,-	Euro 23,-
1/4 pagina:	Euro 10,-	Euro 16,-

FOTO'S
Indien niet anders vermeld zijn alle foto's uit het Freewave en Offshore Echo's archief.

ISSN NR. 1381-8562

Voorwoord

Beste lezers,

De zeezender T-shirtfoto's maken al weer geruime tijd deel uit van de rubriek 'Heden en verleden'. Ditmaal zelfs eentje op de cover. Natuurlijk is úw T-shirtfoto ook nog steeds van harte welkom, maar verwacht niet dat dit ook meteen garant staat voor een plaatsje op de voorpagina!

Hopelijk heeft u de vakantie nog voor de boeg, want er staat weer veel te lezen in dit nummer. Een greep:
- Voor alle mannen die hun vrouw eens iets bijzonders willen geven voor haar verjaardag, is het artikel 'Op zoek naar die oude radio' hopelijk heel inspirerend.
- Terwijl de NOS onlangs weer pleitte voor herinvoering van de omroepbijdrage, kijkt Hans Knot naar hoe dit eigenlijk in 1969 geregeld werd.
- Tot vorig jaar kroop de hoogbejaarde Suhandi nog achter de microfoon. Hij overleed op 'zijn' Curaçao.
- Helaas is het gedaan met het blad voor omroepmedewerkers alsook met Radio Waddenzee. Een laatste ode.
- Uit het VOO-archief belicht Hans Knot ditmaal enkele interessante brieven van Lex Harding.
- Een lied met "Haleluja Veronica" was uit den boze in 1963.
- In 1965 startte Hilversum 3 vanuit een gloednieuw studiocomplex. De speech van ir. Paul Snoek is bewaard gebleven.
- Negen jaar na de start van Hilversum 3, nota bene een alternatief voor de zeezenders, was er een link up met concurrent Radio Caroline. André van Os herinnert het zich als de dag van gisteren.

De rest komt u vanzelf wel tegen.

Veel leesplezier, Jan van Heeren

Inhoud

Heden en verleden	3
Radiopionier Hans Oosterhof (Suhandi) overleden	6
Radio Waddenzee: vaarwel!	8
Oproer om lied over Veronica in 1963	9
Omroepbijdrage al lang verleden tijd	11
Link up Hilversum 3 met Caroline	13
Bij het einde van Spreek'buis	14
Andermaal opmerkelijke documenten VOO	15
Ingebruikname studiocomplex Hilversum 3	17
Reactie van een lezer	20
Geheime afspraak met REM?	20
Op zoek naar die oude radio	21
Internet surftips	24
Gedrukte Freewave verdwijnt	25
Mies was boos	25
RadioDay 2014	26
Extra in de digitale Freewave:	
Andermaal opmerkelijke documenten VOO (2)	29
Aanvullingen bij 'Geheime afspraak met REM?'	31
Hans Oosterhof en de 150 platen	31
Foto's Radio Noord te gast op Norderney	32

Cover: Met een T-shirt van Radio London kon je voor de dag komen! Zie blz. 5
(archief Offshore Echo's Magazine)

Heden & *verleden*

tekst: Hans Knot

T-shirt tijd
Tijd voor een steeds terugkerend item en wel het T-shirt. Ditmaal een foto genomen in 1976 door Caroline deejay David Brown en je ziet heel duidelijk dat Peter Chicago een shirt van Veronica 538 draagt dat in het najaar van 1972 uitkwam ter gelegenheid van de frequentiewisseling van 192 naar 538.

Elke foto heeft een verhaal
En dus ook de foto die Robbie Dale on stuurde. In de e-mail, die hij stuurde, vertelde dat hij zijn vrouw Stella in begin september 1967 voor de eerste keer ontmoette en haar eeuwig trouw is gebleven. Recentelijk ging hij door een collectie foto's en brieven van Stella heen en vond de hieronder afgedrukte brief, die hij, vanaf de Mi Amigo, aan haar richtte rond de Kerstdagen van 1967. Hij kon de Kerst niet in Amsterdam bij Queen Stella doorbrengen maar gaf haar al zijn liefde.

Wie is de oudste nog levende deejay van weleer
Betrekking hebbende op de zeezendermedewerkers stelde Andy Archer eerder deze vraag in het report en er kwamen reacties los, nadat Andy zelf dacht dat de eer voor Tony Brandon was weggelegd. Paul Graham was het niet met hem eens en dacht de eer neer te leggen bij de voormalige Caroline medewerkers Carl Conway en Bill Hearne, die beiden, mochten ze nog in leven zijn, ouder dan 80 jaar zijn. Controle op Bill Hearne of de informatieve deejaysite van de Pirate Hall of Fame gaf voor Bill de geboortedatum van 6 augustus 1927 aan. Carl Conway zijn geboortedatum is niet terug te vinden. Wel stond in een Carolinefolder, uit 1964, aangegeven dat hij destijds 35 jaar was en dus nu 83 of 84 is. Daarmee zou Bill Hearne dus de oudste zijn. Vervolgens meldde Mike Terry dat Hannah Ralff en Lea Dahlby, voormalige presentatrices bij Radio Mercur, beiden 82 jaar zijn. Uiteindelijk was het Simon Rosenbaum die tot nu toe als oudst, nog levende, presentator door het leven mag gaan. Ook hij werkte voor Radio Mercur en is 86 jaar oud.

Bloemen en zee
De volgende foto had ik al een hele tijd op mijn computer en toont de boot gevuld met bloemen, waarmee Abe Nathan in 1975 op weg was naar Egypte. In het tijdschrift 'Broadcast' werd op 27 oktober van dat jaar het volgende over de tocht gemeld: 'Voormalig Capital Radio presentator Keith Ashton en Simon Ward, die bij BRBM en Radio Forth werkten, waren erbij om een helpende hand te geven tijdens het transport van 100.000 bloemen die beschouwd dienden te worden als een gift van de Israëlische bevolking aan de buren in Egypte. De Voice of Peace, het zendschip van Nathan, kwam in

nationale wateren van Egypte waar de kapitein om toestemming vroeg het Suezkanaal te bevaren. De Egyptische autoriteiten werden bijzonder kwaad en stuurden direct twee oorlogsschepen, die 24 uur per dag, gedurende 10 dagen, langszij lagen om te voorkomen dat het Peace-schip het kanaal zou invaren. Op een van de ochtenden besloot Abe gebruik te maken van een kleine dinghy en werd een deel van de bloemen overgeheveld om ze alsnog naar de Egyptische kust te brengen. Toen hij de kust bereikte werd hij onmiddellijk gearresteerd en geblinddoekt afgevoerd, zodat hij de militaire installaties niet kon zien. Hij werd naar Cairo gebracht waarna hij op het vliegveld onmiddellijk werd gedeporteerd naar Israël. Nadat er schoten voor de boeg van het Peace-schip waren afgeschoten besloot de kapitein in noordelijke richting te varen, waarna de programma's werden hervat.'

Andere foto's

Het is een tijd geleden dat we een foto plaatsten van de Haagse Beatgroep Q65 waarin ze in een rubberboot Shivering Sands benaderden ter promotie van hun toen nieuwe single. Enkele maanden daarna stuurde me Jan van Heeren verrassend nog twee documenten waarbij duidelijk werd dat het uit de koker was van Veronica. Eén foto toonde de groep op Piccadilly Circus in Londen. Juul Geleick adviseerde Jan van Veen te contacten waarbij ik aan deze het vermoeden uitsprak dat deze foto in dezelfde week als die van de tocht naar Radio City was gemaakt. Hij bevestigde mij dat hij precies dezelfde mening had. Q65 bracht een aantal singles in Engeland uit op de DECCA label.

Bijnamen

Ook de bijnamen blijven komen want wat denk je van Gordon 'Big Cruiser' Cruze, een die door collega deejay Jerry King op Caroline North zo werd genoemd in augustus 1967. Op RNI in 1973 was ondermeer Mark Slate te horen die zijn collega Arnold Layne 'Mr Sexy old legs' noemde.

Artiesten en deejays

Een item dat enige tijd bleef liggen als gevolg van het overaanbod aan artikelen. Maar dankzij Juul Geleick kregen we een mooie foto uit het archief van de Stichting Norderney uit 1963. Anuschka bracht een bezoekje achter de schermen van een concert dat Trini Lopez in Nederland gaf.

Andermaal T-shirt tijd

Laten we gaan naar één van de regelmatige onderwerpen, de laatste jaren, in Freewave en wel de radio t-shirts. Deze keer

is het aangedragen door Don Stevens die een foto van een dame stuurde, die ondermeer gekleed was in een Radio London t-shirt, destijds ontworpen door Kenny Everett.

collectie Offshore Echo's Magazine

Documentaire VoP

Dan goed nieuws voor alle fans van de Voice of Peace. De afgelopen maanden is er keihard gewerkt door een team onder leiding van de Duitse regisseur Eric Friedler over het leven en werk van Abe Nathan. Daarvoor is er zowel in Israël en Duitsland uitgebreid gefilmd. Momenteel wordt er hard gewerkt aan de montage van het geheel. Eén van de bronnen van de documentaire is het door Hans Knot geschreven boek over Abe Nathan en de Voice of Peace. In Düsseldorf is in de maand juni een opnamesessie geweest waarbij diverse deejays van de VoP aanwezig waren, evenals Hans Knot. Een datum van uitzending zal later bekend worden gemaakt via de diverse internetsites.

© Martin van der Ven

Live vanaf de Norderney

Op zaterdag 1 juni was er een vier uur durende uitzending te beluisteren op Radio Noord over de kracht van de zeezenders. Dit onder de titel 'Met Noord aan Boord'. Plaats van uitzending was het Veronicaschip, dat ligt afgemeerd aan de Sontweg in Groningen. Centrale gast in dit zaterdagmiddag programma van Eric Bats en zijn team was Hans Knot. Met hem werd teruggeblikt naar de zeezenders in verhalen en fragmenten uit zijn archief. Tevens werd een groot aantal radio gerelateerde platen gedraaid. In de tijdelijke opnamestudio was een aantal gasten genodigd, die allen een verhaal hadden rond Radio Veronica van destijds. Presentator Rob van Dam van Radio Noord, die iedereen ook kent als Marc Jacobs van Radio Mi Amigo en Radio Caroline, schoof het laatste uur bij aan tafel om ook herinneringen op te halen aan zijn tijd op de Noordzee (foto onder). Marc Jacobs en Hans Knot hun vriendschap gaat terug naar 1970 toen ze elkaar in de tijd van de start van Radio Noordzee voor het eerst ontmoetten in Groningen. Martin van der Ven maakte andermaal een mooie fotosamenvatting.

© Martin van der Ven

Sealand

Op zondag 2 juni werd op Radio 1 in een documentaire van de KRO via Holland Doc teruggeblikt op diverse gebeurtenissen sinds 1968 gerelateerd aan Sealand, het kleinste staatje ter wereld onafhankelijk verklaard destijds door de familie Bates. Diverse personen haalden herinneringen op, waaronder Willem van Kooten, Bert Voorthuizen, Michael Bates en Hans Knot. Ook werd er door de KRO journalist Sander Bartling een bezoek gebracht aan Sealand.

Radiopionier Hans Oosterhof (Suhandi) overleden

Radiopionier Hans Oosterhof is op 12 juni 2013 overleden. De meeste luisteraars kenden hem als Suhandi. De eigenzinnige radiomaker verzorgde zijn dagelijkse programma's bij Korsou FM op Curaçao, altijd op blote voeten. Suhandi heeft sinds 1945 bij veel Nederlandse omroepen gewerkt.

"Met het overlijden van Suhandi is een groot radiomaker heengegaan, een instituut. Eén van de meest trouwe partners van de Wereldomroep, sinds het begin. Begonnen in de Oost (Indonesië, Nieuw-Guinea) en later de West," schreef René Roodheuvel, voormalig correspondent op de Antillen en voormalig hoofd van de Caribische afdeling van de Wereldomroep, op Facebook. Eind 2006 maakte Roodheuvel een radio-interview met Suhandi over zijn leven als radiomaker in Oost en West en in Nederland.

KRO

In dat interview vertelt Hans Oosterhof onder meer hoe hij begon als radioman, in zijn geboortestad Dordrecht tijdens de oorlog: eerst met een illegale zender, later door gebruikmaking van een vrije lijn van de radiodistributie. Daarop werd zelfs Radio Oranje gerelayeerd toen werd aangekondigd dat de oorlog voorbij was. Daarna werd hij als 16-jarige de jongste omroeper van de KRO, als onderdeel van Radio Nederland in de overgangstijd. Hij werkte onder meer samen met cabaretier Jan de Cler en Jetty Pearl van Radio Oranje. Na anderhalf jaar vertrok hij naar Nederlands-Indië voor een opzienbarende loopbaan.

Indonesië

Bij Radio Batavia was men verguld dat hij ook in het bahasa kon presenteren. Oosterhofs pleegzus was ook omroeper, maar dan in dienst van de republikeinen, die overigens gebruik maakten van dezelfde studio's! De scheidslijnen tussen vriend-en-vijand waren in deze verwarrende periode net na de Tweede Wereldoorlog vaag en grijs. Hier in Indië kreeg hij van een toverdokter de naam Suhandi, wat hem van zijn steenpuisten deed genezen. Oosterhof werkte in deze tijd ook als radiocorrespondent voor de AVRO. Na de soevereiniteitsoverdracht ging hij naar de 'andere kant' en werkte voor de Indonesische staatsomroep. Naast zijn radiowerk schreef hij een kinderrubriek voor de Nederlandstalige krant De Nieuwsgier en in de jaren vijftig deed hij veel voor Indonesische kinderen in een weeshuis, was hij manager van een jeugdvoetbalelftal en organiseerde hij een jeugdcompetitie.

Door nieuwe spanningen tussen Nederland en Indonesië over Nieuw-Guinea werd Oosterhofs aanvankelijke vergunning om te repatriëren naar Nederland ingetrokken. Daarop ging hij werken bij de R.O.N.G. in Biak, precies in dat omstreden Nieuw-Guinea. Het was Nederlandse staatsradio, maar Oosterhof benadrukte dat hij alles kon doen wat hij wilde. Hij was programmaleider en omroeper, bij de Papoea luisteraars bekend als Ka Hans, en deed programma's in het Maleis en het Nederlands. Zijn programma 'Island International Club' was zelfs drietalig, geïnspireerd op het roemruchte Happy Station van de (voorlopers van de) PCJ/Wereldomroep. Ook toen Nieuw-Guinea werd overgedragen, eerst aan de VN en later aan de Indonesiërs, bleef Oosterhof nog korte tijd gewoon actief en werkte nu weer samen met eerdere Indonesische collega's.

Radio Veronica

Eindelijk terug in Nederland ging Hans Oosterhof onder meer voor de Wereldomroep werken. Willem van Kooten schrijft in zijn hommage aan Suhandi op Versgeperst.com dat hij daar "eigenlijk thuishoorde met zijn prachtige omroepstem en zijn ouderwets precieze, uitspraak van het Nederlands, prima voor de korte golf. Langzaam, langzaam, Hans Oosterhof had nooit haast. Ook niet als hij een radiotekst uitsprak."

Ook ging Oosterhof opnieuw voor de KRO werken, waar hij een Indonesisch programma wilde maken. Maar hij kreeg niet meer dan tien minuten zendtijd. Daarom klopt hij aan bij Radio Veronica, dat nog maar net in de lucht was. Van Kooten: "Eigenlijk hoorde Suhandi, meneer Hans, niet bij die jonge wilde piraten van Veronica, maar zijn persoon, en kennis van zaken werd op prijs gesteld. Hij moet zich aangetrokken gevoeld hebben tot de pioniersgeest bij Veronica: met beperkte middelen onder moeilijke omstandigheden radio maken."

archief Jan van Heeren

In februari 1964 werd Suhandi zelfs de opvolger van Tony Vos als programmaleider bij Veronica. Volgens de kroniek van de stichting Norderney wilde Suhandi van Veronica 'een echt radiostation' maken en wordt hij omschreven als 'een radiomaker van de oude stempel': "Hij ging kinderprogramma's maken en programma's voor en over mensen uit Indonesië." Vanaf maart werd het programma 'Musik disinara sang suraya' uitgezonden dat als snel populair werd. Een maand later begon Veronica's programma voor de jeugd 'De Draaikolk' met 'Pietje Vitamien', "een creatie van Suhandi die hij maakte met behulp van het op dubbele snelheid afdraaien van zijn eigen stem. Later zou blijken dat die programma's verre van succesvol zouden zijn." Ook werd geprobeerd Antilliaanse en Surinaamse programma's te maken. Een Antilliaan die nogal slecht Papiaments zou hebben gesproken wekte de woede op van een zekere Stella Priest uit Amsterdam, die op de Hilversums Zeedijk haar beklag kwam doen. Hans Oosterhof zou vrij snel met haar in het huwelijk treden.

Suhandi nam destijds zijn programma's op in de Veronica-studio aan de Zeedijk in Hilversum, maar ook wel thuis in Dordrecht, weet mede-Dordtenaar Jan van Heeren: "Toen de Dordtse lokale omroep enkele jaren geleden een oproep deed aan Dordtenaren om hun herinneringen aan Veronica te delen, meldde zich de zoon van de melkboer die aan het Oranjepark bezorgde, waar Suhandi toen bij zijn ouders woonde. Af en toe hielp deze zoon zijn vader. Als kind keek hij erg op tegen 'de man van Veronica'. Dat ontging Suhandi ook niet en de jongen mocht binnen komen en in de studio kijken. Dat bleek gewoon de slaapkamer van Suhandi te zijn met daarin een bandrecorder, draaitafel en microfoon. Hiermee was de ruimte dan ook helemaal vol."

archief Jan van Heeren

1964: Suhandi in zijn thuisstudio in Dordrecht, tesamen met hond Pieter, die hij meenam van Biak

Curaçao

Na zijn huwelijk met Stella Priest verhuisde hij naar het eiland van zijn vrouw: Curaçao. Oosterhof wilde graag weg uit het natte, koude Nederland. Hij had nog overwogen naar Australisch Nieuw-Guinea te gaan maar het werden de Antillen. Daar was hij in naam ook nog enkele jaren programmaleider van Veronica, omdat er geen opvolger was benoemd. Hij tekende nog stukken en bleef zijn programma maken, dat op banden naar Nederland werd gestuurd. Op Curaçao werkte hij voor Radio Hoyer en later was hij ook directeur van de schouwburg.

In 1976 startte hij zijn eigen radiostation: Radio Korsou moest de officiële omroep van de Antillen worden. Er bestond geen enkele publieke omroep in de West. De regering wilde zich er niet aan branden maar gaf Oosterhof wel een licentie, waarmee zijn particuliere zender feitelijk een 'nationale omroep' werd, die ook op Aruba en Bonaire te horen was. Hier leerde hij het radiovak aan veel mensen die later de Caribische redactie van de Wereldomroep zouden bemensen. Hans Hogendoorn herinnert zich dat Suhandi ook hier lang radiocorrespondent is geweest: 'Hans Oosterhof, AVRO, Curaçao'. "Maar de eindbestemming van Oosterhof was Korsou FM, zijn eigen radiostation. Eén van de mooiste plekjes op het eiland, op een heuvel, radiostation in een loods in de tuin, en een paar trappen op naar zijn villa, met een onvergetelijk uitzicht over de baai, 's avonds wemelend van de lichtjes."

Suhandi is 84 jaar oud geworden.

ANDRÉ VAN OS, 13 juni 2013

Het interview van René Roodheuvel met Suhandi uit 2006:
http://www.wedoict.com/persbureaucuracao/sound/Suhandi_Eindejaarsinterview_2006.mp3
De hommage aan Suhandi door Willem van Kooten:
http://www.versgeperst.com/nieuws/216951/ingezonden-hommage-aan-suhandi.html

Radio Waddenzee: vaarwel!

27 JUNI: Een voormalig Brits lichtschip, jaren gelegen in de haven van Rotterdam, eerst als uitgaansproject, vervolgens voor zwervers. Opgenomen in de warme harten van de Friezen onder leiding van Sietse Brouwer. Het lichtschip werd een zendschip voor Radio Waddenzee en Radio Seagull en nog enkele dagen resten ons tot het gebeurd is met Radio Waddenzee. Sietze en al die andere vrijwilligers bedankt voor jullie inzet. Ook ik heb menig uur aan boord doorgebracht met andere radiovrienden. Nog even een blik naar 2008 toen Walter Galle mij een zenderonderdeel in de hand drukte van een voormalige BRT zender die gelijkenis had met de oude Caroline zender. Radio Waddenzee stopt op 29 juni om 19.00 uur.

Oproer om lied over Veronica in 1963

Op 5 mei 1963 waren er in diverse plaatsen de toen al gebruikelijke bevrijdingsfeesten waar de Nederlanders niet alleen stil stonden bij hen die gevallen of vernietigd waren tijdens de oorlog, maar zeker ook uit hun bol gingen van vreugde te leven in een vrij Nederland. Zo werd op een aantal locaties in Rotterdam ook feest gevierd. Eén van de feesten was georganiseerd door 'Voormalig Verzet Zuid-Holland'. Deze organisatie had ondermeer het uit Amsterdam afkomstige cabaret 'Lurelei' uitgenodigd, destijds bestaande uit Ben Rowold, Frans Halsema, Eric Herfst, Jasperina de Jong en Sylvia de Leur. Ze traden op in restaurant Lommerrijk voor een voornamelijk Christelijk publiek. Het Parool wist de dag na het feest te melden dat het optreden van 'Lurelei' vroegtijdig werd afgebroken, doordat een groot deel van het publiek het optreden onmogelijk maakte.

Het incident ontstond toen een liedje werd ingezet over Radio Veronica dat werd geschreven door Ben Rowold en van muziek voorzien door Frans Halsema. 'Het Parool': 'Ze deden dat gisteravond voor de 330ste keer door, verkleed als Leger des Heils soldaten, een tekst te zingen, waarin verscheidene malen het woord 'Halleluja' voorkomt. Reeds na het eerste couplet verlieten sommige aanwezigen de zaal, terwijl anderen de vuisten balden en 'schavuiten' of 'kwajongens' riepen. Toen de cabaretiers bleven doorzingen over het schip Radio Veronica en nog enige malen het refrein 'Halleluja' klonk, werd het tumult in de zaal vrij algemeen.'

Lurelei, 1963

In de zaal waren rond de 500 bezoekers aanwezig, waarvan tallozen waren opgestaan en luid hun ongenoegen uitten richting de personen op het toneel, waarna Ben Rowold besloot het optreden te stoppen en de gordijnen naar beneden gingen. Maar daarmee was er nog geen einde gekomen aan de activiteiten die avond want vervolgens trad de voorzitter van 'Voormalig Verzet Zuid-Holland' naar voren. Het was de vroegere wethouder van Rotterdam, dhr. A. Hogeweg, die er nog een schepje bovenop deed door het publiek excuus aan te bieden voor 'het ongepaste en volkomen onjuiste optreden.' Ook de toenmalige burgemeester van Rotterdam was aanwezig tijdens 'het feest', want 'het Parool meldde: 'Burgemeester mr. G. E. van Walsum goot later met een heel fijn speechje als het ware olie op de golven en het werd toch nog een geslaagde avond.'

In de kleedkamer, achter het toneel, zat na het incident 'de Lurelei groep' geslagen en eenzaam bijeen. Eric Herfst verklaarde dat nog geen enkele keer eerder wanklank op het lied was gehoord en dat één keer het lied uit het programma was gelaten: "Dat was bij de opening van het Diaconessenhuis in Arnhem. Maar verder is het overal, ook in de kleinste dorpen met orthodox-christelijke of katholieke toehoorders, goed ontvangen'.
Het betreffende nummer werd tot nu toe niet vermeld in de zeezenderdiscografie en kan dus een plaatsje krijgen in de categorie 2: 'liedjes met in de tekst de naam van een radiostation of medewerkers en wel onder 1963.

HANS KNOT

Liedtekst 'VRIENDEN VAN VERONICA' (Lurelei, 1963)

'Vrienden, stilte alstublieft, vrienden, mag ik u allemaal verzoeken uw meegebrachte transistorradio's even af te zetten. Ook tot de vrienden in de zaal zou ik hetzelfde verzoek willen richten. Lieve vrienden, draait u allemaal uw draagbare radiootjes even af, het heeft niet de minste zin om daarnaar te luisteren, want zoals u allemaal wel weet, is Radio Veronica slechts tot acht uur 's avonds in de ether. Wij openen straks onze

bijeenkomst met het zingen van lied 146 bis uit de gezangenbundel van de Vrienden van Veronica. Ja vriend Halsema u kan beginnen met het voorspel: Scheepken op de woeste baren, scheepken op de woeste zee, gij zijt niet te evenaren. Uw programma's zijn oké. Al staat de zee ook hol en hoog. Al zweept de storm u voort. Houdt altijd Johnny Hoes in 't oog. Gooi Mozart overboord.

Dierbare vrienden van Veronica. Toen ik mij vanavond op weg begaf naar deze bijeenkomst, toen kwam mij onwillekeurig het woord van de dichter in gedachten, het woord, dat u ongetwijfeld vertrouwd in de oren klinkt: O, was ik maar bij moeder thuis gebleven! En dierbare vrienden, nu ben ik zo innig verheugd te mogen constateren Kapitein... Kapitein Rowold! Ja, kapitein, mag ik eventjes wat zeggen. Maar natuurlijk. Vrienden, kameraadske De Leur hier wou eventjes wat in het midden brengen. Kapitein, wat zit uw haar leuk. Brylcream!

Hallelujah, Amen!

Vrienden, ik hoef het nauwelijks te zeggen. Er staan voor u en mij hoge belangen op het spel. Het gaat ons vanavond om de geestelijke vrijheid van heel een volk, namelijk de vrijheid om nog stompzinniger te worden dan het van nature al was. Duistere krachten, ja ik mag wel zeggen satanische krachten hebben zich tegen ons gekeerd en in de benauwenis en diepe ellende is ons een ding duidelijk geworden, een zekerheid is ons ten deel gevallen, die vroeger ontbrak. Onze vaderen en voorvaderen verkeerden in de mening dat de duivel in de hel woonde. Dit geloof, wij weten het thans, berustte op een misvatting. De duivel, mijn dierbare vrienden en vriendinnen, de duivel woont in Hilversum. Kapitein, mag ik nog even iets zeggen? Ga uw gang Kapitein, wat draagt u een charmant kostuum. Terlenka!

Hallelujah, amen!

Wij zingen thans lied 202 vers 3 uit de gezangenbundel van de Vrienden van Veronica, terwijl ondertussen de gelegenheid bestaat tot het offeren van de beroemde Veronica-gulden. Er ruist langs de wolken een lieflijk akkoord. Dat voor alle mensen de stilte vermoordt. Het zijn vlotte plaatjes die ieder graag hoort. En wie er naar luistert wordt geestelijk gestoord. Kent gij, kent gij, die zender niet die ons zoveel vreugde en vrolijkheid biedt? Kent gij, kent gij, die zender niet die ons zoveel vreugde en vrolijkheid biedt? Thans bestaat er, voor ons vrienden, gelegenheid om een persoonlijke getuigenis af te leggen. Wie komt er naar voren om te getuigen of te profiteren? Aha, kameraadske Van Wely, ga uw gang kameraadske. Dierbare vrienden in Veronica, vroeger was ik een chronisch migrainelijdster, thans heb ik de hele dag door barstende koppijn en ik moet zeggen, het bevalt uitstekend, want mijn man doet nu altijd de afwas en de kinderen naar bed. Dit heb ik te danken aan Radio Veronica en daarom: dank u wel lieve Veronica.

Amen, Hallelujah!

Lieve vrienden van Veronica, vroeger had ik altijd twee zenuwtrekkingen, een bij me linkeroog en een van me mond naar mijn neusvleugels. Thans heb ik er 124. U zult begrijpen in welke mate dit me leven heeft verrijkt, het is nu zeer boeiend geworden, waar het vroeger tamelijk eentonig was en daarom: dank lieve Veronica.

Amen, Hallelujah!

Dank u wel, kameraadskes, uit uw getuigenis blijkt zonneklaar welk een weldadige invloed onze zender uitoefent op honderdduizenden luistervinken. Kapitein, mag ik nog even wat zeggen? Ja, natuurlijk. Kapitein, wat heeft u een glanzend gebit. Vim!

Hallelujah, amen!

Wil er misschien nog iemand getuigen? Kameraad Herfst, hebt u nog wat te getuigen of te profiteren? Pardon? Wilt u een getuigenis afleggen, kameraad Herfst? U moet harder spreken, ik ben een beetje doof. Ach, hoe komt dat? Radio Veronica? En na dit, in zijn eenvoud zo aangrijpende, getuigenis zijn wij aan het eind gekomen van deze bijeenkomst. Het is morgen vroeg dag, om acht uur is Veronica weer in de ether. Er is nog een collecte aan de uitgang die ik warm wil aanbevelen. Ja, niet de uitgang, maar de collecte ten behoeve aan de slachtoffers van Veronica. Zingen wij tenslotte uit onze gezangenbundel lied 50 aller verzen: 'Janus, Janus, pak me nog een keer. Pak me nog een keer, pak me nog een keer. Janus, Janus, pak me nog een keer! Als je het nou niet doet, dan kun je het niet meer.'"

●●●●●

Omroepbijdrage al lang verleden tijd

Hans Knot

Soms, bij het lezen van een recent krantenbericht, komen direct herinneringen aan het verleden naar boven en gaan de gedachten naar de tijd dat het leven nog allemaal langzamer, maar ook begrijpelijker en vriendelijker was. Vanaf de herfst 2012 is er ontzettend veel gepubliceerd over de te verwachten 'enorme' verhoging van kosten voor de gezondheidszorg, die – al dan niet via verrekening via salaris – op een ieders bordje zou komen. In mijn jeugd waren er geen grote maatschappijen die elkaar aftroefden in nog duurdere reclamecampagnes om aan te tonen dat men in hun basispakket ettelijke tientallen euro's goedkoper was dan de concurrerende maatschappijen. Nee, alles ging zeer gemoedelijk toe en waarschijnlijk nam iemand, eenmaal ziekenfonds verplicht – zoals het destijds heette – een lokale of regionale verzekeringsadviseur in de arm die vervolgens een contractje afsloot met een ziektekostenverzekeringsmaatschappij. Heel goed herinner ik me nog die statige man die wekelijks even langs kwam in de kapsalon van mijn ouders. Een leren geldtas om zijn nek waarin niet alleen geld – dat hij inmiddels had geïncasseerd bij andere gezinnen - maar ook een stapel ponskaarten, die op naam waren gesteld. In de kaart werd, na ontvangst van het te betalen bedrag, met een tang een knipje aangebracht als bewijs van voldoening. Een vriendelijk praatje werd terloops afgerond en gedag gezegd tot een volgend bezoek, een week later.

Eens, per kwartaal, kwam er een rekening van de dienst 'Kijk- en Luisterdienst' binnen waarbij verzocht werd deze uiterlijk op de 15de van de daarop volgende maand te voldoen via het loket van het Postkantoor. Lang niet iedereen was in het bezit van een giro- of bankrekening en bij mijn werkgever, het Provinciale Elektriciteitsbedrijf voor Groningen, werd een groot deel van de salarissen nog contant uitbetaald. Afhalen bij mejuffrouw de Vries aan de 'Kas' of aangetekend toegestuurd krijgen via de post was het toenmalige gebruik voor diegene die geen giro- of bankrekening had. De nota van de dienst die gelden diende in te zamelen om de radio- en televisieorganisaties in ons land draaiende te houden, werd meestal een tijdje op de schoorsteenmantel in de kamer gezet tot dat het moment daar was dat het echt op betalen aankwam. Hoe vaak ben ik wel niet, met de nota in de hand, op verzoek van mijn moeder naar het Postkantoor geweest, om de nota te betalen. Keurig kreeg je dan een strookje mee terug, voorzien van een speciale zegel en stempel, ter bewijs van betaling. Dit strookje werd dan achter het geluidsbox van de draadomroep gedaan. Immers als er controle van de 'Kijk- en Luisterdienst' kwam of de rekening wel was betaald, diende het bewijs te worden getoond.

Eén van de testbeelden voor kleuren-tv, gebruikt vanaf 1968

Het was de tijd dat er in Nederland nog lang geen sprake was van commerciële radio- en televisiestations; daar dienden we nog een tweetal decennia op te wachten. Het geïncasseerde geld was ter financiering van de wat we heden ten dage publieke omroepen noemen. Er was wel, hoewel op kleine schaal, reclame op radio en televisie gekomen, maar dat was bij lange na niet genoeg om de radio en televisie draaiende te houden. Trouwens ook anno 2013 dient het merendeel van financiering van deze tak van radio en televisie nog steeds uit de staatskas te komen. Zoals er veel veranderde in de jaren zestig van de 20ste eeuw, werd er ook gewerkt aan de omzetting van de kijk- en luisterbijdrage in de zogenaamde 'Omroepbijdrage'. Dit was een verplichte bijdrage voor hen die in het bezit waren van een radio en/of televisie. Per 1 januari 1969 trad de zogenaamde 'Wet op de Omroepbijdragen' in.

Vanaf dat moment werd het merendeel van de Nederlandse bevolking geacht ook in het bezit te zijn van een

Aan bezitters van een TV- en/of radiotoestel

Wat u moet weten van de nieuwe omroepbijdragen

giro- dan wel bankrekening om het aantal dure handelingen op het postkantoor tegen te gaan. Aan voornoemde wet zaten nogal wat haken en ogen, zodat de brave burger nog beter gecontroleerd kon worden en bovendien verplicht werd nog meer gelden af te staan aan de overheid. De omroepbijdrage bevatte ondermeer de regel dat er een vaste bijdrage per gezin of alleenwonende diende te worden betaald ter hoogte van f 75,00, die via halfjaarlijkse inning diende te worden voldaan. Deze bijdrage was bestemd voor het in het bezit hebben van één of meerdere televisietoestellen, één of meerdere radiotoestellen en/of draadomroepaansluiting. Deze regeling viel onder de categorie: Omroepbijdrage A. Veel mensen hadden in die tijd nog geen televisietoestel en dus was er in de Wet op de Omroepbijdragen ook een categorie B opgenomen. In deze categorie vielen die personen die alleen in het bezit waren van één of meerdere radiotoestellen en uiteraard dienden de mensen, die binnen deze categorie vielen, minder te betalen, namelijk f 24,00 per jaar onder de voorwaarde dat dit bedrag in één keer diende te worden voldaan.

Met de nieuwe regeling verviel de afzonderlijke heffing voor het in het bezit hebben van een autoradio dan wel het in het bezit hebben van een radiotoestel dat buiten de woning werd meegenomen. Voorheen was het ook gebruikelijk dat de Nederlander die in het bezit was van een radio- en/of televisietoestel in een zogenaamde nevenwoning, zeg maar tuin- of vakantiehuisjes, een aparte bijdrage diende te betalen. Nieuw in de regeling was dat meerderjarige inwoners, dus diegenen die ouder waren dan 18 jaar, en die in het bezit waren van een eigen ontvangsttoestel in hun slaapkamer, een aparte bijdrage dienden te gaan betalen. De overheid dacht met de nieuwe regeling wel aan de personen die medio 1968 volgens de oude regeling een bijdrage hadden betaald. Daarin werd namelijk duidelijk rekening gehouden met het gegeven of de hoofdbewoner van een huis al dan niet had toegestaan of er meer dan één radio- en televisietoestel in het huis aanwezig waren. Was er een tweede of meerdere toestellen in huis aanwezig dan werden deze apart belast. In een landelijke campagne van de Dienst Omroepbijdragen, die in advertenties in zowel landelijke als regionale kranten verscheen, werd dan ook aangekondigd dat diegenen die in de loop van 1968 voor extra toestellen voor de periode van een jaar kijk- en luistergeld hadden betaald, een restitutie van te veel betaalde bijdrage medio 1969 konden verwachten.

Ook was in de regeling opgenomen dat diegene die om bepaalde redenen vrijstelling had gehad van kijk- en luistergeld, automatisch ook vrijstelling zou krijgen van het betalen van de verplichte omroepbijdrage. Het ging hier voornamelijk om gezinnen die om wat voor redenen dan ook in financiële problemen zaten en via de gemeentelijke weg vrijstelling van betaling hadden aangevraagd en verkregen. Wel werd duidelijk in de advertentiecampagne aangeven dat een hernieuwd verzoek tot vrijstelling van betaling van de verplichte omroepbijdrage twee maanden voor het einde van 1969 diende te worden ingediend bij de burgemeester van de gemeente waar men woonachtig was.

Uiteraard was er ook in de nieuwe wet opgenomen dat bepaalde groepen onder bepaalde omstandigheden vrijstelling konden krijgen van de verplichte betaling van de Omroepbijdrage. Daarbij dient te worden gedacht aan vooral blinden, slechtzienden en doven. Wel diende daarvoor een schriftelijk verzoek in te worden gediend aan de Dienst Omroepbijdragen, die destijds gevestigd was aan de Hofweg 3 in 's Gravenhage.

Naast de omroepbijdrage voor gezinnen werd het in het bezit hebben van ontvangsttoestellen in kantoren, werkplaatsen, fabrieken, kantines, winkels en dergelijke apart belast. De campagne van de overheid had in de advertenties ook nog een goede raad aan diegene die meer dan één toestel in het bezit had en wel dit vooral te melden daar, wanneer de controle ambtenaar aan huis kwam, een overtreding zou worden bestraft: 'Dit is bijzonder onverstandig! Zij riskeren een strafvervolging en zware boetes. Wij geven deze mensen een goede raad. Begin 1969 met een schone lei. Doe op het postkantoor aangifte'.

Met de start van een nieuwe eeuw werd met ingang van 1 januari 2000 de verplichte Omroepbijdrage naar het verleden gestuurd. De overheid haalde vanaf dat moment haar bijdrage aan de publieke omroepen uit de pot verplichte belastingen. Al betalen we dan mee aan de financiering, het gebeurt op een meer eerlijke manier dan in het verleden. Maar hoe anders kan het ook zijn als we kijken naar onze Oosterburen, Duitsland. Anno 2013 bestaat er nog steeds de jaarlijkse bijdrage aan kijk- en luistergelden en werd begin dit jaar bekend dat bepaalde groepen, zoals de doofblinden, wettelijk wel worden belast tot het betalen van de bijdrage, maar gelukkig een verzoek tot vrijstelling kunnen indienen.

Link up Hilversum 3 met Caroline

- André van Os

MV Mi Amigo

Popstation Hilversum 3 stond in de radiowereld ooit bekend als de 'dorpszender' vanwege zijn zwakke zendvermogen. Met slechts tien kilowatt werd de publieke pop de ether in gestuurd op de 240 meter (1250 kHz). Concurrent Radio Caroline lag op een schip voor de Scheveningse kust met vijftig kilowatt uit te zenden, en was daardoor in veel delen van het land beter te ontvangen dan Hilversum 3, hoewel het publieke station het voordeel had van gelijktijdige verspreiding op FM en zelfs nog via de Draadomroep.

Op woensdag 27 februari 1974 werd, op verzoek van Hilversum 3, een 'link up' gelegd met het schip, om de situatie live over de radio te bespreken. Het signaal van Hilversum 3 werd op de Caroline boot opgevangen met een transistorradiootje en naar de eigen mengtafel geleid, terwijl in Hilversum gelijktijdig het Carolinesignaal de lucht in werd gestuurd. Op Hilversum 3 was toen het NOS-programma 'Heeee... Ton van Duinhoven' bezig, van zeven tot middernacht.

Ton ondervroeg Caroline's technicus Peter Chicago. Hij beklaagde zich over de sterkte van de piratenzender. 'We've got complaints here that Caroline is so loud. What are you trying to do, kill us?' informeerde Ton. Waarop Chicago grinnekend opmerkte: 'Well, ofcourse we are aiming at a pretty wide audience'. De sfeer tussen de radiocollega's werd uitermate jolig. De publieken informeerden zelfs of de piraten vielen om te kopen en er werden gezamenlijk platen gedraaid. 'Het leek bijna of Hilversum ons had geaccepteerd', schreef zendertechnicus Bob Noakes later over het evenement. Erg veel zorgen hoefde Ton van Duinhoven zich overigens niet te maken. In de zomer van 1974, toen de zeezenders ook in Nederland illegaal werden verklaard, vertrok Caroline naar de Engelse kust.

Bij het einde van Spreek'buis

Het doek is gevallen voor Spreek'buis, het blad voor (publieke) omroepmedewerkers. De redactie is ontslagen, op vrijdag 1 maart verscheen het laatste nummer. Daarmee verdween opnieuw een omroepinstituut, waarvan de geschiedenis teruggaat tot de Tweede Wereldoorlog. Bij het verschijnen van de 750e editie van het blad, in oktober 1999, schreef ik over die oorsprong van het blad het volgende onder de kop 'In alle bescheidenheid... De zogenaamd 750e Spreek'buis'.

"Met enige schroom vullen wij een aantal kolommen over onszelf. Dit nummer van Spreek'buis is namelijk de 750e editie van het 'blad voor omroepmedewerkers' en dat mag in het Hilversumse krachtenveld op zich al een nieuwsfeit heten. Zonder taart of andere festiviteiten zijn we op zoek gegaan naar onze eigen wortels en ontdekten opnieuw wat we eigenlijk al jaren wisten: dit is helemaal niet de 750e editie...

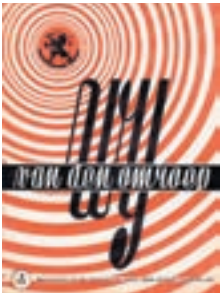

Spreek'buis heeft een aantal voorlopers gekend. Een voorloper waar we liever niet aan herinnerd worden, maar die volledigheidshalve genoemd moet worden, is het obscure Wij van den Omroep. In augustus 1941 werd de komst van dit blad aangekondigd tijdens een 'bedrijfsgemeenschapsvergadering' van het personeel van de Nederlandsche Omroep in het Hilversumse Gooiland. Het huisorgaan, dat 'de band tussen de bedrijfsgenoten' onderling moest versterken, was een uitgesproken nazi-blad dat drie jaar lang verscheen in een oplage van duizend stuks. Papierschaarste en wellicht de karige freelance-tarieven -vijf gulden per pagina- deden het blad spoedig de das om. Onder de niet met de Duitse bezetters collaborerende omroepmedewerkers gold de ongeschreven wet dat je niet meewerkte en ook geen interviews gaf aan Wij van den Omroep.

Betere tijden braken aan na de oorlog, met de oprichting van de Omroep Sport- en Ontspanningsvereniging (OSO), die ook een eigen blad ging uitgeven: De Omroeper. De Omroeper, jarenlang geleid door Thom Brouns van de Wereldomroep, verscheen iedere veertien dagen. Het blad stond bol van de advertenties van Hilversumse middenstanders en bood, naast heel veel nieuws van de OSO-clubs, artikelen overgenomen uit kranten en tijdschriften die vaak niets met de omroep van doen hadden. Maar een rubriek als 'radiovizier' probeerde toch nieuwtjes uit de internationale omroepwereld te brengen, bijvoorbeeld over 'een radio-apparaat dat automatisch de verkeerslichten op groen zet' (april 1954). Het voor die tijd redelijk fraai gedrukte OSO-blad kreeg 'concurrentie' van het maandblad voor radio- en televisiepersoneel Intercom, dat in november 1961 voor het eerst verscheen. Er werden 92 nummers van Intercom gemaakt, tot in januari 1969 een fusie werd beklonken met De Omroeper.

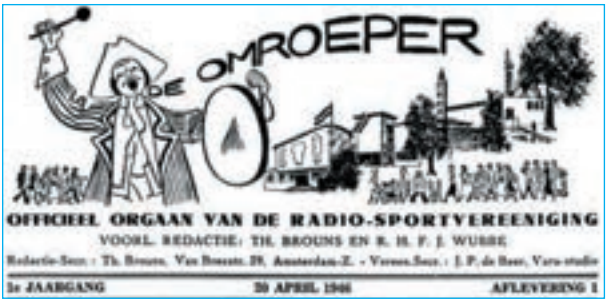

K. de Wilde, lid van het dagelijks bestuur van de NRU en de Raad van Beheer van de NTS, leidde het laatste nummer van De Omroeper uit en schreef ook het voorwoord van het eerste nummer van de nieuwe combinatie Intercom/De Omroeper. Hij uitte zijn vreugde over 'het huwelijk tussen het maandelijkse personeelsorgaan Intercom, dat aan alle omroepmedewerkers in vaste dienst werd en wordt toegezonden, en het veertiendaagse orgaan van de OSO De Omroeper, waarvan toezending tot dusver beperkt bleef tot de OSO-leden'. Iedereen blij: Intercom kon nu iedere twee weken verschijnen en de OSO kon haar activiteiten onder de aandacht van een groter publiek brengen. Het nieuwe blad bracht het nodige omroepnieuws, veel OSO-pagina's, een citatenrubriek en de toen al razend populaire advertenties. Maar de toon van de artikelen bleef onder eindredacteur J.A.W. Kessels toch vooral braaf en gezellig."

Een lang leven was het blad niet beschoren. Eind 1969 werd een prijsvraag uitgeschreven onder omroep-

personeel om een nieuwe naam voor het personeelsblad te verzinnen. Van de 116 omroepmedewerkers die suggesties inzonden kwamen er maar liefst zes op de proppen met de naam 'spreek-buis' (toen nog met een streepje en zonder komma). 'Spreek-buis kan worden gezien als een meerledig symbool voor het personeelsorgaan van het omroepbedrijf. Enerzijds zijn zowel radio als televisie in het woord vervat en anderzijds is spreek-buis inherent aan kommunicatie over en weer', en zo motiveerde de redactie nog een paar kolommen door. Het bescheiden, rustig opgemaakte magazine veranderde in januari 1970 in een dwarsliggend A4-formaat, vormgegeven met lettertypes en kadertjes die bij lezing nú de jaren zeventig acuut doen herleven. De nieuwe eindredacteur Frits Bom, begonnen bij Intercom, presideerde over een blad dat aanvankelijk van groepsraden, ondernemingsraden en stakingen aan elkaar leek te hangen. Interessant is het voorwoord van de toenmalige voorzitter van de redactieraad, B. Brans (KRO) in het eerste nummer van Spreek'buis: 'Ik sta een openhartig personeelsblad voor, waarin veel mogelijk moet zijn. Spreek'buis is in dienst van het personeelsbelang en het bedrijfsbelang [... maar] personeelsbelang IS een bedrijfsbelang. Iedere omroepmedewerker moet de mogelijkheid hebben zichzelf óf in het blad terug te vinden, óf zelf de bedrijfsproblematiek ter diskussie te kunnen stellen'.

Spreek'buis

Einde aan een tijdperk: stekker definitief uit Spreek'buis, blad voor omroepmedewerkers

SPREEK'BUIS

blad voor omroepmedewerkers

Zo luidde het voorwoord van de eerste Spreek'buis, het blad voor omroepmedewerkers dat zich onder eindredacteuren als Jan Carmiggelt, Aad Knikman en Rob Vredeling ontwikkelde tot een vaak spraakmakend maar altijd zo onafhankelijk mogelijk personeelsblad, gemaakt in de beste journalistieke tradities. Waar het blad weinig objectief mee omging, was zijn eigen nummering: op de kaft van de eerste Spreek'buis stond 'no. 26'. Alle verschenen nummers van de combinatie Intercom/De Omroeper waren er namelijk voor het gemak bij opgeteld. Conclusie: u leest nu Spreek'buis 725... De eerste die de redactie daarop attendeerde (in nummer 100 en opnieuw in nummer 250) was een zekere John Schwitters. Zijn hilarische betoog is een brochure waard. Eén citaat tot besluit: 'U moet eens ophouden met te doen of het zo geweldig is dat Spreek'buis voor de zoveelste keer onder ogen komt van omroepmensen, die het blad nog niet eens kunnen opzeggen ook. Want als ik uw blad vergelijk met wat uw voorgangers er van maakten, bakten soms, nou - dan past u toch wel enige bescheidenheid'."

Dat schreven we toen, in 1999. Spreek'buis heeft het daarna nog meer dan een decennium volgehouden. Maar de omgeving van het blad veranderde razendsnel: denk aan de definitieve doorbraak van internet, concurrentie van Broadcast Magazine en later Villamedia van de NVJ, dat nog een doorstart van Spreek'buis heeft onderzocht. Bovendien sneuvelden twee van de drie uitgevers van het blad. Spreek'buis was een uitgave van de Omroep Sport en Ontspanningsvereniging (OSO), die al eerder werd opgeheven, de Wereldomroep, die door bezuinigingen praktisch werd weggevaagd, en de NPO. Die laatste heeft er nu, samen met de omroepen die de redactieraad vormden, de stekker uit getrokken.

ANDRÉ VAN OS
Voormalig (eind-)redacteur van Spreek'buis

Andermaal opmerkelijke documenten archief VOO

Zoals al eerder geopenbaard, is in Groningen een deelarchief terecht gekomen, afgestaan door Robert Briel. Deze was jarenlang hoofdredacteur van het Veronicablad en ook betrokken binnen de Veronica Omroep Organisatie. In de verkregen doos met archiefstukken zitten, gekoppeld met een paperclip, een viertal documenten. Allereerst is er een brief, getypt op briefpapier van 'Rado', de onderneming waaronder Radio Mi Amigo werd gerund ten tijde van het verblijf van de organisatie in Spanje en wel tussen medio 1975 en oktober 1978.

Het was een brief gedateerd op 28 februari 1976 en ondertekend door Joop Verhoof, gericht aan Lex Harding. Hij stelde Lex, via het schrijven, de op dat moment geldige programmatie van Radio Mi Amigo ter beschikking en verexcuseerde zich voor het lang uitblijven van het schrijven. Dit vanwege een eigen afwe-

RADO

PLAYA DE ARO

Playa de aro,28 februari 1976.

Beste Lex,

Allereerst de door jouw gevraagde programmatie zoals die op dit moment is.
Zelf heb ik een paar dagen in het buitenland gewerkt en de secretaresse is op vakantie vandaar dat het zolang geduurt heeft.
Telefoon ging ook al niet omdat dit niet voor mijn zorg handjes te weggelegd,dus blijkbaar.
In ons laatste telefoongesprek heb je toegezegd dat wij regelmatig jullie programmablad zouden ontvangen maar tot op heden hebben wij nog niets mogen ontvangen.
Verder hoop ik dat je onze nieuwsuitzendingen opgemerkt hebt,en ook het steeds meer wordt van de zender.
We hebben op dit moment nog wat problemen met het aantrekken van een goede man ter vervanging van Bart die ons verlaten heeft om ander werk hier in playa doet.
Indien de programmatie binnenkort gewijzigd worden dan zal ik je dit zo snel mogelijk mededelen.
Overigens,mocht jij nog op of aanmerkingen hebben op het station dan had ik dat graag van je vernomen.
Veel succes met De V.O.O. en op naar de 1.
Groetjes aan iedereen ook namens stan,mick,tom,peter,sylvain en mijzelf.

Joop Verhoof.

P.S.sorry voor de tikfouten.

zigheid wegens verblijf in het buitenland, evenals de vakantie van de secretaresse. Uit het schrijven blijkt dat beide heren daarvoor recentelijk een telefoongesprek hadden gehad, waarbij een toezegging van de zijde van Lex Harding niet was nagekomen: 'In ons laatste telefoongesprek heb je toegezegd dat wij regelmatig jullie programmablad zouden ontvangen maar tot op heden hebben wij nog niets mogen ontvangen.'

Verder wees Verhoof Lex nog op de versterking van de zender van Radio Mi Amigo evenals de invoering van nieuwsuitzendingen op het station, die ondermeer werden gelezen door Tim Ridder, dan wel Bart van Leeuwen, voormalig medewerker van de zeezender Veronica. Afsluitend in de brief ging Verhoof nog in op de programmering van Radio Mi Amigo door aan Lex Harding te stellen: 'Overigens, mocht jij nog op- of aanmerkingen hebben op het station dan had ik dat graag van je vernomen.'

Vervolgens is een niet ondertekende en niet van logo voorziene brief ingesloten. Deze is ook niet van een naam van een afzender voorzien en ook geen datum is aangebracht. Wel is er een opmerkelijke zin terug te vinden, gericht aan de directeur van Radio Mi Amigo: 'Waarde Sylvain, Om een goede verstandhouding met personen die met een eventuele verandering te maken krijgen niet te vertroebelen, verzoek ik je bij het doorvoeren van de veranderingen niet te vertellen van wie de adviezen afkomstig zijn.' Klaarblijkelijk was er nog getracht telefonisch contact met Sylvain Tack op te nemen want de brief besloot met: 'Afgelopen zondag was het telefoonverkeer met Spanje volgens de centrale volledig gesperd.'

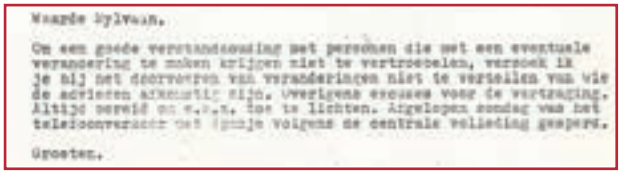

Waarde Sylvain,

Om een goede verstandhouding met personen die met een eventuele verandering te maken krijgen niet te vertroebelen, verzoek ik je bij het doorvoeren van veranderingen niet te vertellen van wie de adviezen afkomstig zijn. Overigens excuses voor de vertraging. Altijd bereid om e.o.m. toe te lichten. Afgelopen zondag was het telefoonverkeer met Spanje volgens de centrale volledig gesperd.

Groeten,

Daarna volgden twee pagina's met aanbevelingen betreffende de programmering van een commercieel radiostation. Ofwel hoe dacht de afzender van het schrijven over de toekomst van Radio Mi Amigo. Aangenomen mag worden dat, ondanks dat nergens een naam werd genoemd, laat staan mocht worden genoemd, het aanbevelingsstuk destijds is geschreven door Lex Harding. (Zie pag 29 en 30 van de digitale versie.)

In de serie brieven van Joop Verhoof, die boven water zijn gekomen via Robert Briel, gaan we nu naar de zomer van 1976. Radio Mi Amigo was sinds 1 september 1974 officieel gevestigd als 'Rado' in Playa de Aro, alwaar op de berg Mas-Nou directeur Sylvain Tack een luxe villa had dat later zou gaan dienst doen als onderkomen van de eerste Mi Amigo studio's in Playa de Aro. Ikzelf was op 2 september 1974 al bovenop die

berg om de villa te bezoeken. Het was een niet voorgekookte actie, want in de maand maart, toen door mij een vakantie naar Lloret werd geboekt, gelegen niet al te ver weg van Playa de Aro, was nog lang niet bekend dat in Playa de Aro een onderkomen zou gaan komen voor Radio Mi Amigo. Ook werden de programma's van Radio Mi Amigo in die tijd nog niet in Playa d'Aro opgenomen, maar in plaatsen als Breda, Enschede, Culemborg en ondermeer in de Startstudio in Vlaanderen.

Maar toch meldde Joop Verhoof in een memo, die gedateerd is op 12 augustus van het jaar 1976, dat Mi Amigo twee jaar in Spanje verbleef en tegelijkertijd een ploeg van de VOO te gast was in Spanje. Reden genoeg voor een gezamenlijk eten. Maar, daar was wel een uitnodiging voor te schrijven, getuige bijgaand document.

HANS KNOT

RADO

PLAYA DE ARO

De V.O.O. in Spanje.....

En, op 11 augustus is Mi-Amigo ook 2 jaar in Spanje....

Voor feiten die niet meer verantwoordelijk maakt dat hier een gebeuren wordt.

Ook zouden we het beter kunnen vieren dan iets tyrisch samen te eten.

Tenslotte deze uitnodiging en georganiseerd (11/8) in restaurant Sun-Fun aanwezig te zijn voor een echte spanse paella.

Een aperitief staat klaar vanaf 20.15 uur.

En de paella wordt geserveerd om 21.00 uur.

Als wij er uw aanwezigheid mogen veronderstellen, zouden wij het erg er mede stellen dat U dit even laatbaar maakt voor elf uur vanavond, dit is het bureau van de studio.

Namens Mi-Amigo
de directie

RADO

PLAYA DE ARO

Ingebruikname studiocomplex Hilversum 3

Muziekpaviljoen in aanbouw, 1965 © Jacq Stevens

De officiële opening van het derde radionet, dat eerst de naam Hilversum 3 meekreeg, vond plaats op maandag 11 oktober 1965, enkele minuten na negen uur in de ochtend. Het was de stem van de toenmalige minister Vrolijk, verantwoordelijk voor het Ministerie voor Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, die als eerste werd gehoord. Hij opende het nieuwe radiostation onder het motto 'Lichte muziek ter begeleiding van uw dagelijkse bezigheden uitgezonden tijdens de werkuren'. Hilversum 3 was het eerste

radionet met een specifiek doel, populaire muziek. De uitzendingen waren in eerste instantie alle dagen van de week van 9.00 tot 18.00 uur te beluisteren. De 63 uren wekelijkse zendtijd werden verdeeld onder de toenmalige omroepverenigingen. Het diende in eerste instantie gezien te worden als tegenhanger van de toenmalige zeer populaire zeezender Radio Veronica. Hoewel Radio Veronica in die tijd reeds een horizontaal geprogrammeerd popstation was, zou Hilversum 3 pas in 1970 aan deze benaming kunnen voldoen en werden voorzichtig aan gelijksoortige luistercijfers gehaald als die van Radio Veronica.

Nadat minister Vrolijk het woord had gevoerd in de uitzending volgde er een korte feestelijke bijeenkomst, waarbij een gemêleerd gezelschap elders in het gebouw, waar Hilversum 3 haar programma's verzorgde, een vervolg gaf aan de feestelijkheden. Eén van de sprekers tijdens deze bijeenkomst was Paul Snoek, hoofd Technische dienst van de Nederlandse Radio Unie. De donderdag voorafgaande aan de officiële opening had hij zijn toespraak op papier voorbereid:

Muziekpaviljoen, 1965

'Dat heden, 11 oktober, het derde programma vanuit de Fonotheek kan worden uitgezonden, waardoor de studiogebouwen, die reeds bezet zijn met de verzorging van de programma's van Hilversum 1 en Hilversum 2, niet extra belast behoeven te worden, is een meevaller, waarop enkele maanden geleden niemand had gerekend. Weliswaar is destijds aan de architect opgedragen om in het souterrain enkele technische ruimten te creëren, namelijk een viertal registratiekamers met bijbehorende commentaarstudio's, zulks ter algemene leniging van de nood aan technische ruimten, doch dergelijke ruimten zijn eigenlijk zonder meer niet geschikt en ook niet bedoeld om rechtstreekse uitzendingen te verzorgen.

Een registratiekamer is bedoeld om een programma vast te leggen op band, om hieraan montages uit te voeren, of om banden en platen af te spelen, maar de continuïteit van een compleet radioprogramma eist in principe een 'H-complex', zoals in de vier grote studio's aanwezig zijn. Was dan al de inrichting niet geschikt voor de verzorging van een compleet programma, het tijdstip van gereedkomen was gepland na de ingebruikname van het hele gebouw door de Muziekbibliotheek en de Fonotheek. De Muziekbibliotheek begint 1 november aanstaande met de verhuizing en hoopt nog dit jaar volledig in zijn nieuwe omgeving te functioneren. De Fonotheek zal met zijn verhuizing op 1 maart 1966 aanvangen, zodat pas in het voorjaar van 1966 de nieuwe bewoners geïnstalleerd zullen zijn.

Doch ook voor de inrichting van het gebouw moet door de Technische Dienst veel werk worden verzet, wat ondermeer blijkt uit het feit, dat er voor omstreeks f 700.000,-- aan radio-technische installaties moet worden verwerkt. Deze werkzaamheden, die als extra werk naast de jaarlijks begrote exploitatie- en investeringswerkzaamheden van de Technische Dienst moeten worden verricht, waren dusdanig gepland, dat eerst de verhuizingen zouden geschieden en dat pas daarna de inrichtingen van de registratiekamers zouden worden verwezenlijkt.'

Uit documenten blijkt dat pas op 22 juli 1965 het verzoek aan de Technische Dienst van de NRU werd gedaan om alles in het werk te stellen zodat op de bewuste 11de oktober 1965 het eerste officiële programma van Hilversum 3 vanuit de voornoemde technische ruimten zou kunnen worden verzorgd. Dit werd als een wel zeer moeilijke opdracht geaccepteerd. Uiteraard betekende dit voor Ing. Snoek en zijn team veel vanuit het niets iets maken, waarbij veel kunst- en vliegwerk diende te worden verricht. En uiteraard was

1965

het duidelijk dat de planning van de productie van deze dienst drastisch diende te worden herzien. Ondermeer werden de registratie-installaties drastisch aangepast aan de nieuwe eisen die waren gesteld voor de verzorging van een doorlopend radioprogramma. Maar het team had met hard werken het ultieme doel bereikt en werd daarom ook later geprezen door Ing. Snoek:

'Vandaag zijn de mogelijkheden van programmaverwerking nog beperkt. In één van de commentaarstudio's zal de omroeper plaats nemen, terwijl één registratiekamer de functie van Hoofdcontrolekamer en Hoofdweergeefkamer moet vervullen. Een zeer simpel schakelkastje vervult de functie van Hoofdschakelkamer. Aangezien het nu eenmaal noodzakelijk is, dat de precisie-tijdaanduiding functioneert, dat het programmanet werkt en dat de noodstroomvoorziening is gerealiseerd, is de Hoofdapparatenkamer praktisch in definitieve vorm gereed gemaakt.

Muziekpaviljoen in 2007 © Christian Bergmann

Het is dus mogelijk de volgende bronnen te gebruiken:
• Band en plaat
• Omroeper ofwel commentator
• Tijdsein
• Nieuwsdienst
• Klokslag
• Programma-overname uit een studiogebouw, mits op een praktisch moment en tijdig van te voren aangevraagd.'

Uit bovenstaande is duidelijk te zien dat Ing. Snoek een voor die tijd gedreven medewerker was die echter wel de ouderwetse vorm van radio voorstond. Ondanks dat we zien dat het hier gaat om de officiële opening van Hilversum 3, waarbij een vroege vorm van pop radio de gedachte was, hield hij bijvoorbeeld het woord 'omroeper' in ere, hoewel het ging om een presentator, of liever nog deejay. Maar hij had ook gedacht aan de invloed van technisch ongemak, getuige het volgende:

'Mocht door een storing de registratiekamer uitvallen, dan kan de tweede registratiekamer, die als reserve ook nog gereed is gemaakt, de dienst overnemen. De volgende fase zal zijn het gereedmaken en plaatsen van de definitieve Hoofdschakelkamer-installatie, waardoor meerdere verbindingen met bronnen van buiten de Fonotheek mogelijk worden. Deze faciliteit zal waarschijnlijk nog in 1965 gereed komen.

De daarop volgende stap is de inrichting van de definitieve Hoofdcontrolekamer, annex Omroepstudio. Deze installatie zal echter niet vóór medio 1966 gereed kunnen zijn. Voor de derde registratiekamer met Commentaarstudio is nog geen apparatuur gepland. Deze ruimten worden vooralsnog vrij gehouden voor proeven met de nieuwe, geheel met transistors uitgeruste registratiekamer-installatie. Deze installatie is echter nog in een pril ontwerpstadium.'

Waarschijnlijk werd hierbij gedoeld op de allereerste selfsupporting deejaytafel, die enige tijd later als een belangrijke innovatie werd gezien voor het verzorgen van degelijke deejayprogramma's, waarbij men onafhankelijk een vloeiend programma kon presenteren en mixen. Vervolgens ging Ing. Paul Snoek in zijn toespraak over in het geven van bijzondere waardering richting zijn technische staf en alle medewerking, die extern was verkregen:

'Indien waardering dient te worden uitgesproken, geldt dit in eerste plaats voor de Hoofdafdeling Productie van de NRU die, vooral door grote inspanning van de afdeling werkplaatsen en de meetdienst, in recordtijd kans heeft gezien een vrij aanzienlijke hoeveelheid apparatuur te vervaardigen en in operationele conditie te brengen.

De lof mag zeker ook niet worden onthouden aan het architectenbureau en de door ons aangetrokken aannemer, die op sportieve wijze hebben meegewerkt en eveneens in recordtijd uit de betonnen holle ruimte de thans zo comfortabele werkruimten wisten te realiseren. Een ieder, die bij dit urgentieproject was betrokken, heeft de wel zeer moeilijke opgave met de typisch Hollandse combinatie van licht gemopper en enthousiasme tot een goed einde gebracht.'

Muziekpaviljoen in 2007
© Christian Bergmann

De eerste popmuziek was inmiddels via de 240 meter middengolf de ether in geslingerd. Vanuit de Muzikale Fruitmand zou spoedig religieus getinte muziek worden verspreid terwijl ook marsmuziek, operetteklanken en meer via Hilversum 3 zou worden uitgezonden, ver voordat het inderdaad een echt pop station werd. Maar volgens Ing. Snoek was er nog veel werk aan de winkel:

"De taak is nu aan de Hoofdafdeling Omroeptechniek en haar medewerkers, die het derde Hilversumse programma vanuit dit nog incomplete studiocomplex van het Omroepkwartier zal dienen te verzorgen. Men heeft bij deze afdeling echter voor heel wat hetere vuren gestaan en we zijn er dan ook gerust op, dat het derde Hilversumse programma wat de technische perfectie betreft, niet zal hoeven onder te doen voor de beide andere Hilversumse programma's.

HANS KNOT

--- Reactie van een lezer ---

"En weer heb je er hoopjes werk mee verricht om de eerste 'Freewave' van dit jaar te produceren. Klasse! Ik heb even vlug gescrolld en ben er zeker van dat ik er ook deze keer weer veel leesplezier aan ga beleven. Over de introductie van de FM zenders in Nederland heb je het over Hulsbergen, een kleine plaats in de buurt van Maastricht. In Hulsberg (zo heet het echt) staat al jarenlang de vakwerkmast die zo bepalend is voor de omgeving. Deze is in de loop van de tijd wel aangepast, maar doet nog altijd uitstekend dienst. Om in het Zuid- Limburgse heuvelland niet teveel "overlap" van FM-signaal te krijgen heeft men de programma's van Radio 2 nu verdeeld over Hulsberg (93,4 MHz) en de zender Eys-Wittem (97,2 MHz). De "oude" frequentie van Radio 2 (zender Hulsberg 92,1 Mhz) wordt nu gebruikt door 100% NL."

Egbert Kattenberg

Geheime afspraak met REM?

Recentelijk schreef ik over de verzameling speldjes – met betrekking tot radiostations uit het verleden - die ik nog steeds heb. Eén van de leuke reacties, die ik daarop kreeg, was afkomstig uit Norwich in Engeland en wel van Andrew Dawson. Hij stuurde me, geprikt op een stukje karton, een exemplaar – in mint conditie – van een speldje van het REM-eiland, dat me tot op dat moment geheel onbekend was. Ik stond erbij stil dat dit speldje toch al wel 49 jaar geleden aan de man/vrouw werd gebracht.

Het bracht me in gedachten bij een ander bericht, dat ik recentelijk,

op zoek naar een ander onderwerp, vond in het krantenarchief van het Nieuwsblad van het Noorden. Voor diegene, niet op de hoogte, kan ik melden dat er in 1964 voor de kust van Noordwijk een kunstmatig eiland in internationale wateren stond, vanwaar radio- en televisie-uitzendingen werden uitgezonden, gefinancierd uit reclame-inkomsten. Tal van protesten, vooral vanuit de politieke hoek en die van de toenmalige publieke omroepen, leidden tot wettelijke maatregelen, waardoor in december 1964 een einde gemaakt kon worden aan de activiteiten van de REM. Het artikel, waarop ik doel, kwam uit de krant van 18 november van dat jaar, waarin men zich afvroeg of er een geheime afspraak was tussen de regering en de leiding achter 'de REM'.

In het artikel werd gesuggereerd dat de regering het niet tot een open krachtmeting met de REM zou laten komen. Maar op grond van een geheime afspraak met de REM zou deze organisatie voor een concessie in aanmerking komen op voorwaarde dat zowel het radio- als televisiestation voor de afkondiging van de anti-REM-wet vrijwillig uit de ether zou verdwijnen. Na aanvaarding van de wet in de Eerste Kamer, dat op dat moment werd aangenomen dat het zou gebeuren, naderde met rasse schreden het moment dat de regering zou gaan ingrijpen. Zelfs werd al het vermoeden uitgesproken dat dit half december van 1964 zou gaan plaatsvinden.

Uiteindelijk greep de regering in en werden de uitzendingen stilgelegd. Het eiland heeft nog tot ver in deze eeuw op zee gestaan en is sinds enkele jaren een bezienswaardigheid en restaurant in Amsterdam.

Op de foto, genomen door Jelle Boonstra, breng ik een laatste bezoek aan het eiland voordat het van zee verdween.

HANS KNOT

OP ZOEK NAAR DIE OUDE RADIO

Je bent nog in de dertig en op zoek naar een radio en dat wordt dan ook nog eens een oude radio, waarvan je eigenlijk niet zoveel wist. Gerwout van der Veen verhaalt zijn belevenissen op zoek naar een alternatief voor de gemakkelijke internet streams:

advertentie uit 1954

Iedere man kent het gevoel, de verjaardag van je partner zit er aan te komen en dan begint het lastige proces van achterhalen wat een goed cadeau kan zijn. Je wilt dit natuurlijk niet te duidelijk laten blijken en het moet uiteraard ook nog eens een origineel cadeau zijn. We leven op dit moment in Nieuw-Zeeland, ik heb gewoon een fulltime baan en partner Liesbeth heeft op dit moment haar eerste 'sabbatical' periode in haar leven. Groot gelijk heeft ze ook, we wonen vlak bij de zee en het is midden in de zomer, dus goed gekozen zou ik zo zeggen. Deze life style gaf mij enige weken geleden de eerste goede hint, die zou leiden tot de aanschaf van een origineel verjaardagscadeau. Liesbeth gaf aan dat ze eigenlijk wel een 'gewone' radio wilde hebben. Helemaal in dit Internet tijdperk waarin alles te downloaden is en ieder radiostation middels een life stream te beluisteren is, dient de simpele wens zich aan om gewoon een apparaat te hebben dat je gewoon aan en uit kunt zetten.

In eerste instantie dacht ik nog niet aan haar verjaardag en ik was gewoon geïnteresseerd in wat voor radio ze mooi zou vinden,

want uiteraard moet die natuurlijk 'wel passen' in ons huisje. Toen we op internet gingen kijken naar wat voor radio's Liesbeth wel leuk zou vinden was het al snel duidelijk dat ze helemaal gaat voor de 'retro'-radio. Misschien ken je ze wel. Een aantal fabrikanten heeft gespiekt naar de radio's die meer dan 50 jaar geleden gemaakt werden en het design daarvan gecombineerd met de huidige techniek. Mijn idee was geboren. Het leek me erg leuk om in plaats van zo'n moderne remake een echte oude originele buizenradio aan te schaffen. Ik moet zeggen dat ik niet had verwacht dat dit nog een hele opgaaf bleek te gaan worden. Ik had al even een snelle search op internet gedaan en ik kwam allerlei prachtige radio's tegen. Ik had een aantal voorwaarden waar de radio aan moest voldoen:

- Houten behuizing
- Compact
- Classy look
- Moet FM kunnen ontvangen
- buizenradio
- Het liefst ook nog een interface om eventueel een IPOD of iets dergelijks aan te kunnen sluiten.

Toen ik wat beter ging zoeken bleek dat alle prachtige radio's, die van hout waren, allemaal geen FM kunnen ontvangen. Het was me in het begin onduidelijk (als radioleek) hoe dit kwam. Na wat onderzoek gedaan te hebben kwam ik er achter dat FM, zoals we dat nu kennen, op grotere schaal pas geïntroduceerd werd na de Tweede Wereldoorlog. En dan ook nog in hele beperkte mate, de reden hiervoor is simpel. Er waren niet zo heel veel zenders die ook daadwerkelijk op FM uitzonden, dus mensen waren niet zo snel geneigd om dit als belangrijk te vinden, helemaal gezien het feit dat je voor deze nieuwe techniek diep in je buidel moest tasten. Er was een vereiste bijgekomen.

- Radio moest niet voor 1945 gemaakt zijn

Dit had alleen als nadeel dat zo rond die periode de radiofabrikanten materialen als plastic (en dan voornamelijk bakeliet) gingen gebruiken. Plastic is een stuk goedkoper, dus het vinden van een geschikt model, dat van hout is, werd hier erg lastig door. Na enkele avonden allerlei oude radio fora 's en gerelateerde sites te hebben bezocht, vond ik eindelijk de ideale radio! De Amerikaanse firma RCA (bestaat nog steeds en is met name gericht op de Amerikaanse markt) heeft in 1954 een nieuw topmodel aan hun lijst toegevoegd. Het ging om de RCA 6-RF-9. Ondersteuning voor AM/FM, een phono ingang, eikenhouten kabinet, 9 buizen, "table top" model en had ondersteuning voor de super nieuwe "high fidelity" techniek. Ik moet zeggen dat dit soort details de zoektocht extra leuk hebben gemaakt. Destijds werden deze radio's voor US $100,- verkocht. Gezien de tijd waarin deze radio is gemaakt geeft het wel aan dat

RCA 6-RF-9 © Gerwout van der Veen

het inderdaad wel het topmodel moet zijn geweest. Oké, ik had het model gevonden, maar dan begon pas de echte zoektocht. Probeer maar eens een specifieke radio van bijna 60 jaar oud te vinden. Dagenlang heb ik lopen zoeken op het Internet, e-mails gestuurd naar radiowinkels, berichten achtergelaten op fora. Ik begon me op den duur zelfs af te vragen of ik wel op tijd zou zijn voor de verjaardag. Toen ik bijna op het punt was dat ik een andere radio wilde gaan selecteren, kwam ik eindelijk een advertentie tegen op de site Craigslist. Het is een soort van Amerikaanse Marktplaats en zeker niet gericht op internationale verkoop. De originele advertentietekst luidde:

I HAVE A 1954 RCA VICTOR RADIO
MODEL 6RF9
STILL WORKS GREAT
HAS EVERYTHING ORIGINAL IN IT
HAS NO DENTS
CASH ONLY AND MUST COME PICK UP
IF YOU HAVE ANY QUESTIONS PLEASE EMAIL ME

Nadat ik de eigenaar had gemaild met de vraag of zij misschien wilde overwegen om deze radio toch op te sturen kreeg ik na de nodige argwaan -en nadat ik de garantie had gegeven dat ik vooruit zou betalen- het verlossende antwoord. Ze zou hem op sturen. Het opsturen heeft meer gekost dan de radio zelf. Vergeet niet dat dit nog de tijd was waarin echte materialen werden gebruikt. In totaal 9KG. Waar ik inmiddels ook achter gekomen was dat ze destijds iets anders dachten over elektrische veiligheidsstandaarden, dus zodra ik hem had was ik van plan om hem op te laten knappen en veilig te maken voor de huidige standaarden. Los daarvan moest ik ook nog een oplossing zien te vinden voor het feit dat de radio werkt op het Amerikaanse elektriciteitsnetwerk (110 volt) en dat het toen nog niet zo was als nu. Tegenwoordig kun je als de stekker past er wel van uit gaan dat het apparaat zich wel aanpast aan het voltage, de techniek was toen nog niet ver genoeg gevorderd om dit automatisch te doen.

Mijn volgende zoektocht begon. Probeer maar eens iemand te vinden die dit soort radio's kan en wil repareren. Via via heb ik uiteindelijk het adres van iemand gevonden. Na hem gebeld te hebben had ik een goed gevoel. Deze man spreekt geen Engels, hij spreekt iets wat er erg op lijkt, maar het grote verschil is dat er geen zin gevormd kan worden zonder allerlei uiterst technische radio/buizen gerelateerde termen er in te verwerken. Na anderhalve week wachten was de radio eindelijk binnen. Op de doos stond in het groot vermeld dat het breekbaar was. Iemand had hier tijdens de reis duidelijk niet al te veel aandacht aan besteed want na het openmaken merkte ik dat een aantal schroeven in het kabinet los zaten (er was overduidelijk heel hard tegen de doos aangeduwd...) en toen ik hem uit de doos haalde hoorde ik overduidelijk iets rammelen in de radio. Heb je eindelijk de gewenste radio binnen heeft een of andere malloot besloten om er een potje voetbal mee te spelen. Toen ik de persoon, waarvan ik hem gekocht had, een dank e-mail had gestuurd met daarin de melding dat hij helaas beschadigd aan was gekomen, ondanks haar overduidelijke goede zorg (bubble wrap e.d.) om de radio goed te verpakken, kreeg ik van haar een email met de vraag of ik hem ondanks de schade toch al geprobeerd had. Het is soms erg grappig om te horen dat mensen gewoon ronduit gevaarlijke dingen voorstellen en rammelende losse onderdelen gewoon voor lief willen nemen. Ik bleek uiteindelijk heel veel geluk te hebben gehad. Er was een buis losgegaan door de ruwe behandeling, maar die was niet beschadigd en eenvoudig terug te plaatsen. Nadat mijn technische radio man de nodige onderdelen (capacitors) had vervangen kreeg ik de melding dat ik hem op kon halen. Hij had ook nog een externe transformator geregeld die de 110 volt omzet in de benodigde 220 (foto).

Ik kan je verzekeren dat Liesbeth heel erg blij was met deze gift en ik zelf heb ook erg veel plezier gehad met de zoektocht. We hebben samen het kabinet en de koperen wijzer helemaal schoon gemaakt en ik kan je zeggen dat we beide erg onder de indruk zijn van de kwaliteit. Natuurlijk is het zo dat moderne radio's technisch veel verder zijn en dat je ze niet daar mee kunt vergelijken, maar het beste vergelijk dat ik gelezen heb op een radio forum is de volgende. De nieuwste BMW is zeker veel sneller dan die jaren 50 oldtimer, maar laten we wel wezen, wat heb je liever in de garage staan? Het heeft zeker zijn charme dat als je hem aan doet dat je eerst even 30 seconden mag wachten, voordat die langzaam aan gaat. Na verloop van tijd wordt de kwaliteit steeds beter, de buizen moeten gewoon even warm worden. Het licht van de buizen is vooral 's avonds erg mooi. Terwijl ik dit typ schalt Radio Hauraki door de speaker en het klinkt alsof deze radio nog wel 60 jaar door kan spelen. Tot zover, ons radioverhaal.

GERWOUT VAN DER VEEN

INTERNET SURFTIPS

Ook deze maand weer de nodige tips voor internetbezoek: Martin van der Ven heeft een aantal van de fotopagina's op internet totaal opgefrist en met nieuw materiaal aangevuld. Zo heeft hij de pagina over de conventie 'Driftback 20', die in 1987 in Londen werd gehouden, voorzien van nieuwe foto's, audio en video: http://www.hansknot.com/images/2013/driftback/
Ook de pagina's waarop de boottrip naar de toen actieve Israëlische zendschepen in 1999 staat is totaal opgefrist:
http://www.offshore-radio.de/israel/boattrip/

Martin van der Ven bij de King David in Israël © Mike Brand

Verder is er een interessant artikel uit een krant terug te vinden waarbij aandacht voor de forten in de Theemsmonding en een tentoonstelling die in Londen is te zien:
http://londonist.com/2013/05/the-abandoned-estuary-sea-forts-from-wwii.php?showpage=8

Ooit gehoord van de Noorse zangeres Bertine Zetlitz? In de jaren negentig, zo leerden we recentelijk, nam ze een lied op met de titel: 'Apples & Diamonds'. Een duidelijke knipoog naar het nummer 'Spooky', dat ondermeer bekend is in de uitvoeringen van Dusty Springfield en The Classic IV. Maar het meest bijzondere is dat het lied van Bertine wordt voorafgegaan door de Caroline jingle: 'Going back in time on the sound of the nation'. http://www.youtube.com/watch?v=loDOM7r4s0w

In het najaar van 2012 werd er in Denemarken een speciale musical gehouden en wel op het eiland Funen. In de musical werd aandacht besteed aan de successtory achter het commerciële Radio Mercur. Meer informatie kan worden gevonden via een samenvatting in het Deens op You Tube:
http://youtu.be/YZmTLgCchYE

Radiojamming tijdens de koude oorlog is het onderwerp in deze documentaire.
http://www.polskieradio.pl/68/2055/video/652120

HANS KNOT EN MARTIN VAN DER VEN

Gedrukte Freewave verdwijnt

Met ingang van mei 2014 zal de gedrukte versie van het Freewave Media Magazine gaan verdwijnen en zal het alleen nog als digitaal tijdschrift worden uitgebracht. Dit betekent dat in de maand april de laatste gedrukte editie zal verschijnen. En dat zal niet zo maar een laatste editie zijn, want de abonnees op het gedrukte exemplaar zullen dan een speciaal boek krijgen toegestuurd, waar Hans Knot op dit moment mee aan het schrijven is. Dat vooral voor de vele trouwe abonnees die ons sinds 1978 hebben gevolgd als mediatijdschrift. Aangezien we dus in mei 2014 geheel digitaal gaan overschakelen zullen er geen nieuwe abonnees meer worden aangenomen voor het gedrukte exemplaar van het Freewave Media Magazine.

ROB OLTHOF, Stichting Media Communicatie
Uitgever van het Freewave Media Magazine

De plaquette in de AVRO-studio

Mies was boos

In het vorige Freewave Media Magazine belichtten we twee goede-doelen-acties waarbij Mies Bouwman betrokken was: Open Het Dorp (1962) en de Emmeractie van Mgr. Bekkers (1969). Op beide acties komen we hier kort terug, evenals het roemruchte programma 'Zo is het...'

Hans Knot vond namelijk nog een opmerkelijk krantenbericht over Open Het Dorp. In 1964 werd in de AVRO-studio een plaquette onthuld als herinnering aan deze historische actie van 2 jaar eerder. Op tv werd de plechtigheid in een korte documentaire van 5 minuten vertoond. Mies was er niet bij en ook haar naam werd niet één maal genoemd. Het gevolg was dat veel boze kijkers en AVRO-leden de omroep (en Mies zelf) begonnen te bellen. De AVRO gaf aan dat helaas juíst het fragment waarin haar naam door voorzitter mr. Slotemaker werd genoemd, er tussenuit was geknipt. En verder: Mies was wel bij de onthulling uitgenodigd, maar had zelf afgezegd omdat zij 2 weken later een baby verwachtte. Doordat de AVRO deze privé-informatie had prijsgegeven was Mies op haar beurt weer ontstemd, meer nog dan over het feit dat zij niet genoemd werd in de uitzending.

Nieuwsblad van het Noorden van maandag 14 decembe

Mies Bouwman boos op AVRO

„Brutaal van AVRO om zich achter mijn zwangerschap te verschuilen"

Mies in het krantenartikel van 14 december 1964: "Ik vraag helemaal niet om rellen, maar ik krijg ze steeds weer op mijn dak geschoven." Hierbij doelde ze o.a. op de bedreigingen die ze eerder dat jaar had gekregen naar aanleiding van haar medewerking aan het satirische VARA-programma 'Zo is het toevallig ook nog eens een keer' en waarbij de politie zelfs rekening hield met de ontvoering van haar zoontje. Het was de sketch 'Beeldreligie' die alle problemen veroorzaakte. Hierin werd een parallel getrokken tussen de tv en de godsdienst: "Geef ons heden ons dagelijks programma." [Het doet sterk denken aan de tekst van het Lurelei-lied uit 1963, dat Hans Knot beschrijft op pagina 9: "Wij zingen thans lied 202 vers 3 uit de gezangenbundel van de Vrienden van Veronica." Beide sketches komen uit dezelfde periode, spotten op een zelfde manier met het geloof en riepen de nodige reacties op.]

De volgende aflevering van 'Zo is het...' zou onder politiebewaking gemaakt worden. Mies gaf er daarna de brui aan. Ook al had Mgr. Bekkers nog getracht om de danig verhitte gemoederen onder de gelovigen te sussen.

En met bisschop Bekkers komen we meteen bij de Emmeractie. Tijdens Open Het Dorp kwam Radio Veronica genereus over de brug. Ook bij de Emmeractie was dit het geval. Voor die actie cirkelde Mies met een helikopter boven het schip. De beelden hiervan worden worden op de Beeld- en Geluidwiki als volgt omschreven: "Interview Mies Bouwman met mevrouw Bekkers (moeder van Mgr. Bekkers) en shots van Mies in actie met de emmer in de trein, boven radioschip Veronica, etc. ID: 317621. Datum: 9-5-1969". Ook op het Norderneyforum (dat eind deze maand gaat sluiten) werd hier al eens over geschreven. De herinneringen van de diverse schrijvers lopen echter nogal uiteen. Zo kan de één het hele helikopterverhaal niet geloven, terwijl een ander meldt destijds op tv gezien te hebben dat een flinke emmer met geld door de helikopter van boord werd gehesen. Op www.veronicastory.nl maakt men het helemaal bont. Daar valt te lezen: "Voor de aktie 'bisschop Bekkers' landt Mies Bouwman met helikopter op het dek van de Veronica om een gift van de directie en medewerkers in haar emmertje te ontvangen." Ik weet niet precies wat de echte beelden in het archief zullen vertonen. Maar een helikopter die landt op het dek van de Borkum Riff, onder de T-antennedraden door, dat lijkt me meer iets voor één van de voorgelezen sprookjes op de ooit zo populaire singletjes van Mies!

JAN VAN HEEREN

RadioDay 2014

Dit is het voorlopige programma:

'The Pirate Radio Documentary'
A video feature by Wayne Hepler

Swinging to you on 242: Radio Scotland
Ian Biggar (moderator), Jack McLaughlin, Tony Meehan, Bryan Vaughan, Pete Bowman, John Kerr, Ben Healy, Brian Webb

The Sound of Young Europe: Radio NorthSea International (RNI)
Nico Steenbergen (moderator), Ferry Maat, Hans ten Hooge, Marc van Amstel, Pieter Damave, Peter Jager, Peter Ford, Dick de Graaf, Jan Harteveld, Robbie Owen (moderator), Larry Tremaine, Victor Pelli, Andy Archer, Arnold Layne, Robb Eden, Graham Gill, Dave Gregory, Peter Chicago, Brian McKenzie

Easy Listening with Britain Radio and Radio 355
John Ross-Barnard (moderator), Phil Martin, Tony Meehan, Woolf Byrne, Jack McLaughlin, Graham Gill, Dave MacKay, Mark Sloane

Radio Caroline: The Seventies
Andy Archer (moderator), Johnny Jason, Stevie Gordon, Stephen Bishop (Johnny Lewis), Paul Alexander (Rusling), Robb Eden, Don Stevens, Graham Gill, Richard "Buzby" Thompson, Stuart Russel (Nigel Harris), Clive Warner, Roger Mathews, Peter Chicago, Ad Roberts, Dennis King

The Tower of Power: Radio City
Bob Le-Roi (moderator), Woolf Byrne, Ricky Michaels, Norman St. John, Terry Dawson, Mike Hayes, Dave Gilbee, RWB, Dick Dixon, Ben Healy, Martin Green

Radio Caroline: The Sixties
Ray Clark (moderator), Robbie Dale, Andy Archer, Keith Skues, Norman St. John, Bryan Vaughan, Gordon Cruse, Carl Thomson, Roger Scott, Mark Sloane, Ross Brown, Bud Ballou, Steve Young, Tony Prince

Radio Day 2014 Awards - strictly secret **Radio Extra Gold NL** - Broadcasting live from Hotel Casa 400

Voor Freewave abonnees is het weer mogelijk een kaartje tegen gereduceerd tarief te bestellen. Zij betalen € 8,00 i.p.v. € 14,00. U kunt de datum alvast noteren: zaterdag 29 maart 2014. Meer info: www.radioday.nl

SMC SHOP

Stichting Media Communicatie
Biesbosch 71
1181 HX Amstelveen
tel. 020 - 662 11 41
verkoop@mediacommunicatie.nl
www.mediacommunicatie.nl
giro: 40 65 700 bank: 98.80.40.301

mp3 dvd's van Martin van der Ven

Exclusief te bestellen bij SMC

Radio 270 - Yorkshire's Part of The Beat Fleet

51 uren luisterplezier met Radio 270

Radio Caroline - From 1983 to 1990

96 uren Caroline met: David Andrews, Dixie Peach, Simon Barrett, Bruce Purdey, Dave Richards, Jay Jackson, Grant Benson, Johnny Lewis, Neil Francis, Jenny MacKenzie, Andy 'Cosmic' Johnson, Kevin Turner, Mark Matthews, Fergie McNeil, Bhagwhan, Dave James, John Tyler, Keith Lewis, Richard Staines, Mark Warner, Mick Williams, Paul Graham, Nick Bolland, Jackie Lee, Simon West, Tim Allen, Nigel Harris, Keith Francis, Steve Conway, Chris Kennedy, Mike Watts, John Bibby, Rowena Wild, Mike Dixon, Richard Jackson, Dave James, Steve Masters, Alex, Ian Mack, Judy Murphy, Rob Harrison, Colin Müslibar, Caroline Martin, Nick Richards, Dave Asher, Chris Cooper, Gavin Ford, Chris Frisco, Ricky Jones, Tom Anderson, Neil Gates, Tony Gareth, Andy Archer, Robin Ross, Dave Windsor, Tony Peters, Shaun Taylor, Michael Grant, Peter Chicago, Peter Philips, Andy Bradgate en Rico.

The Big Wide Wonderful - Radio Caroline North

96 "big wide wonderful" uren muziek uit de sixties en met de klinkende stemmen van: Jerry Leighton, Tom Lodge, Bob Stewart, Jim Murphy, Mike Ahern, Daffy Don Allen, Ray Teret, Tony Prince, Mick Luvzit, Jerry King, Dave Lee Travis, Dee Harrison, Mark Sloane, Jim Gordon, Ripley Thorne, Freddie Beare, Charles Brown en Martin Kayne.

Per dvd € 14,-.

Het hele pakket (3 dvd's) voor € 36,-.

Ook te bestellen via Paypal: rob@mediacommunicatie.nl

.....

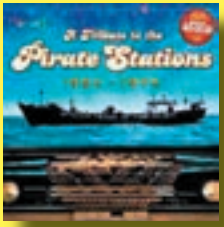

A Tribute to the Pirate Stations

7 cd's + de dvd "The Boat That Rocked"

Chicago, The Kinks, James Brown, The Four tops, The Allman Brothers, Golden earring, Procul Harum, The Zombies, Gladys Knight, Black Sabbath, Ten Years After, Jethro Tull, Uriah Heep, Lighthouse, Cream, Free, David Gates, e.v.a.

En dat voor maar € 35,--

SMC SHOP

Stichting Media Communicatie
Biesbosch 71
1181 HX Amstelveen
tel. 020 - 662 11 41
verkoop@mediacommunicatie.nl
www.mediacommunicatie.nl
giro: 40 65 700 bank: 98.80.40.301

Veronica boven water, het Max Lewin archief De pioniersjaren van Radio Veronica

Het boek is leverbaar via de Stichting Media Communicatie. De prijs voor Nederland is € 19,95 en voor België € 22,50, inclusief verpakkings- en verzendkosten. Betaling is mogelijk op rekeningnummer 4065700 ten name van Stichting Media Communicatie Amstelveen. Bestellingen vanuit België mogelijk via: SMC België rekening nummer 143-0759927-33. IBAN: BE79 1430 7599 2733. BIC: GEBABEBB. Het boek is ook te bestellen via Paypal: rob@mediacommunicatie.nl

Het absolute einde, een kroniek van 100 dagen Radio Delmare

"Het absolute einde, een kroniek van 100 dagen Radio Delmare" geschreven door Jan-Fré Vos. Het boek telt 160 pagina's. Lees de amusante verhalen over de diverse schepen die gekocht werden. € 17,- incl verzendkosten

CD's: een prachtige mix aan muziek:

1) FOCUS: Very Best of Collected
2-CD € 18,99

2) SHOCKING BLUE: Very Best of Collected
2-CD € 18,99

3) 100 Summer Hits of the Sixties
5 CD-box om alvast de zomer in huis te halen
Fats Domino, Stevie Wonder to Elvis Presley, Manfred Mann, Georgie Fame, James Brown, e.v.a.
€ 18,99

4) BREAD & David Gates - Collected
49 tracks, waaronder: The Guitar Man , Lost without your love , Make it with you, It don't matter to me
3 CD-box € 18,99

Alle prijzen inclusief verzending

Andermaal opmerkelijke documenten archief VOO (2)

2 pagina's uit het VOO-archief, ws. geschreven door Lex Harding, zie ook: p.15-17

Aanbevelingen betreffende de programmering van een commercieel radiostation.

Voor alles is het belangrijk dat een station een "gezicht" heeft, dat gezicht wordt bepaald door een herkenbare programmering, jingles en reklamespots, de soort muziek en de juiste dosering daarvan.

Een ideale (vaak niet haalbare) programmering voor doordeweekse dagen ziet er als volgt uit:

6 (of 7) uur tot 9 uur gezellig ochtendprogramma met strakke format. i.v.m. het geven van informatie, nieuws, toestand van de wegen etc. zou overwogen kunnen worden om dit programma live te doen. In ieder geval nieuws op het halve uur

9 tot 11 uur Non stop muziek met om de 3 platen aan- of afkondigen volgens de formule van arbeidsvitaminen. Geen powerplay alleen oude platen of platen die al lange tijd in de hitparade staan. Zie regelmatige publikaties van arbeidsvitaminen in diverse omroepbladen.

11 tot 12 uur Verzoekplaten. Let op niet te veel oude platen i.v.m. het voorgaande programma.

12 tot 14 uur Lunchprogramma met strakke format. Telefoonspelletje, eventueel een evenementenagenda (goodwill!)

14 tot 16 uur Middagprogramma volgens strakke format. Eventueel zou overwogen kunnen worden eenzelfde programma als 's morgens tussen 9 en 11 te brengen.

16 tot 18 uur Middagprogramma , voornamelijk gericht op jongeren, scholieren. Volgens format met de nadruk op het hitgebeuren Scholieren top 10. De meer progressieve platen uit het hit- en tipgebeuren. Verkeersinformatie. Dit is het meest geschikte programma voor live presentatie.

18 tot 19 uur Verzoekplaten, clubnieuws.

Bovenstaande programmering moet altijd 2 minuten (nooit meer, liever minder) voor het hele uur onderbroken worden voor het nieuws.

Op het halve uur kan het programma onderbroken worden voor maksimaal 1½ minuut (vaste tijd) mededelingen live, bv drive in show en late commercials.

De weekends zijn bij uitstek geschikt voor speciale programma's: hit- en tipparades. Het is beter voor het gezicht van een radiostation om 1 hitparade en 1 powerplay te hanteren. Kies die hitparade die bij het publiek het meeste aanspreekt en die het meeste impact heeft.

Begin ieder uur met dezelfde jingle (stationsidentificatie) vervolgens een reklame dan jingle powerplay en vervolgens de powerplay, pas dan de tune van het programma. Dit geldt niet voor non stop programma's in de morgen. Jingle-reklame-jingle-powerplay zou live kunnen gebeuren.

De totale hoeveelheid jingles moet beperkt blijven. Alleen de meest herkenbare moeten gebruikt worden. Engelstalige jingles dienen zoveel mogelijk vermeden te worden.

Aan de produktie van commercials dient de uiterste aandacht besteed te worden. Belangrijk voor het gezicht van een radiostation zijn professionele commercials. Hoe korter hoe beter, en bij voorkeur niet gesproken door dezelfden die ook het programma presenteren. In de uitzending mogen nooit meer dan in totaal 60 sec. commercials achter elkaar.

In een hitparade behoren de platen zoveel mogelijk helemaal gedraaid te worden. Voor 70 platen heb je 5 uur nodig.

Een nieuwsflits wordt alleen gegeven in uiterste noodzaak bv rampen.
Een nieuwsflits kan nooit 2x worden uitgezonden.

De drive in snow commercial neemt veel tijd in beslag en hoeft niet ieder uur uitgezonden te worden zeker in de ochtend-uren niet.

Vooral rondom het nieuws als er toch al veel gepraat wordt dient het aantal commercials tot een minimum beperkt te blijven. Eigen mededelingen kunnen in verband daarmee ook beter op een ander tijdstip geplaatst worden.

De d.j.'s moeten onderling coördineren welke platen zij draaien zodat hinderlijke doublures binnen een bepaald tijdsbestek voorkomen worden.

Buiten 16-18 uur mag nimmer progressieve muziek gedraaid worden. De format moet zo strak mogelijk gehanteerd worden.

Het is belangrijk van tijd tot tijd want stuntwerk in de programmering te doen, bv een beatledag, rolling stonesdag, top 100 aller tijden (alleen in de vakantie), een top 1000 etc.

Een goed voorbeeld van een format:
00 min:
1. powerplay
2. nitparade 1 tot 10
3. gouwe ouwe
4. nitparade 10 tot 25
5. nederlandstalige plaat
6. tip
7. nitparade 25 tot 40
31½ min:
8. gouwe ouwe
9. nitparade 1 tot 10
10. nederlandstalige plaat
11. tip of nieuw
12. nitparade 10 tot 25
13. nitparade 25 tot 40

Een format kan natuurlijk op diverse manieren geinterpreteerd worden. Het is bijvoorbeeld mogelijk om binnen bovenstaande format een uur lang alleen nederlandstalige platen te draaien. Dat kan natuurlijk niet. Iemand die een programma volgens format maakt moet dat ook zelf eent willen en zichzelf de dicipline opleggen volgens dat format te werken. In bovenstaand voorbeeld zullen tenminste 3 nederlandstalige platen per uur gedraaid moeten worden. Coordinatie, zoals hierboven al genoemd is ontzettend belangrijk, want de d.j.'s zullen de neigging vertonen om bv van 1 tot 10 allemaal dezelfde plaat te kiezen, terwijl het juist de bedoeling van de format is om de hele top 10 in een dag aan bod te laten komen.
Een format kan onder bepaalde omstandigheden gewijzigd moeten worden. Dat mag nooit door de programmamaker tijdens het maken van een programma beslist worden.

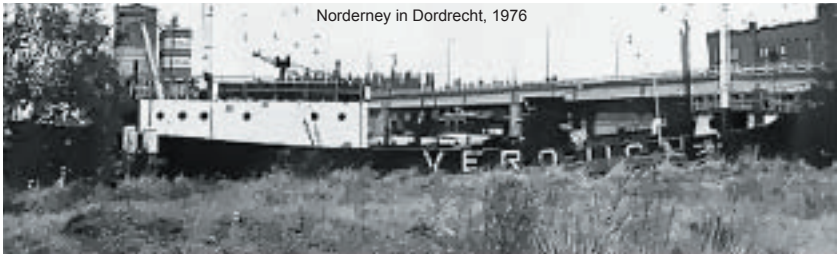

Norderney in Dordrecht, 1976

Populariteit

De zender heeft in de afgelopen maanden een grote populariteit opgebouwd, die zal maken dat zeer velen in binnen- en buitenland zich met enig leedvermaak afvragen hoe de regering precies denkt in te grijpen.

Ondanks aandrang uit de Tweede Kamer heeft minister Scholten (Justitie) nooit meegedeeld hoe zij de opsporingsambtenaren aan boord van het televisieplatform denkt te krijgen. Moet daarvoor de marine worden ingeschakeld?, zo kan men zich afvragen.

Zullen de bewoners van het platform de ladder uithangen of zullen zij geen vinger uitsteken voor de mannen die proces-verbaal komen opnaken en beslag op de zender zullen leggen? De meest ridicule situaties zijn denkbaar.

Bestorming

Het ligt voor de hand dat de regering dit soort situaties het liefst wil vermijden, vooral als de REM de bestorming van haar platform zal uitzenden.

De maatschappij maakte echter tot voor kort allerminst de indruk zich vroegtijdig naar de wet en de wensen van de regering te zullen schikken.

De ledenwerfaktie voor de televisie- en radio-omroepstichting Tros heeft echter wijziging gebracht in de situatie. Deze aktie werd in drie dagen uit de grond gestampt na kontakt met en mischien op aanraden van het ministerie van O., K. en W.

De aktie zal het ministerie kunnen ontbluiten hoe populair de REM eigenlijk is in Nederland. Voor de maatschappij zelf zal de aktie een stevige ruggesteun zijn in pogingen om het leven te rekken.

Het schijnt dat men op het ministerie nogal onder de indruk is gekomen over het aantal sympathiesanten dat de REM-Tros in weinige dagen bij elkaar heeft weten te krijgen.

Aanpassen

Als de maatschappij bereid zou zijn om zich zodanig aan te passen, dat zij voor een zendconcessie in aanmerking zou kunnen komen, zouden deze sympathiesanten te vergelijken zijn met de leden van de gewone omroepverenigingen.

Het resultaat zou zijn dat er een zuil bijkomt. Deze aanpassing zou dan snel moeten geschieden, zodat de REM nog vóór de uitvoering van de wet een concessie krijgt en dan gewoon kan doorzenden.

Men acht het echter waarschijnlijker dat de regering het metterdaad optreden tegen de REM wil afkopen door de maatschappij op de een of andere manier deel te laten nemen in de televisiereclame die binnen afzienbare tijd zijn intrede zal doen in de Nederlandse televisie.

Voorbehoud

Dit zou een verklaring zijn voor het nadrukkelijke voorbehoud dat de regering heeft gemaakt voor de door de pacificatiecommissie voorgestelde exploitatiestern.

In plaats van de dagbladpers zou dan de REM alleen of met anderen de reclame gaan exploiteren.

In ruil voor deze inkomstikans zou de maatschappij zich bij afkondiging van de tegen haar gerichte wet zonder meer uit de ether moeten terugtrekken, zodat de regering geschiedverties wordt bespaard.

Hans Oosterhof en de 150 platen

Hans Oosterhof is overleden. Bij Beeld en Geluid zijn er een 150-tal 78-toerenplaten terug te vinden die dankzij hem bewaard zijn gebleven. Na de oorlog moest hij de KRO-studio opruimen en een aantal platen weggooien dat er door de Duitsers was achtergelaten. Oosterhof nam de platen, met opnamen van tussen 1938 en 1946, echter mee naar zijn huis in Dordrecht. Uiteraard bevatten de platen veel materiaal dat over de oorlog ging. Daarnaast ook bijvoorbeeld een opname van het verjaardagsfeest van J.H. Speenhoff (dichter-zanger en bekend van het lied 'Daar komen de schutters'). En een opname van cabaretière Emmy Arbous, die volgens het etiket "beslist niet mocht worden gedraaid".

Voordat hij uit Nederland emigreerde, gaf Oosterhof de platencollectie aan een vriend. Tot het jaar 2000 bleven de platen in een schuur in Dordrecht staan. Daarna werd besloten het geheel aan Beeld en Geluid over te dragen, die waar mogelijk de opnamen inmiddels heeft gedigitaliseerd. Bij de collectie zit één plaat die later is toegevoegd: een gesproken brief van Hans Oosterhof zelf, gericht aan zijn familie in Nederland en opgenomen in 1948.

Jan van Heeren

Links: krantenartikel bij 'Geheime afspraak met REM', zie blz. 20-21.
Onder: MS Estrella, die o.a. de laatste tocht naar het REM-eiland op zee maakte, zie blz. 20-21.
Boven: Suhandi in de Veronica-studio in Hilversum, zie ook blz. 6-8

Radio Noord te gast op het Veronicaschip, 1 juni 2013. Zie: 'Heden en verleden'
© Martin van der Ven